RADIO FREE EUROPE
RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK SECTION

PREHĽAD TLAČE

Číslo: 201 (8985) Dátum: 21.12.1989

OBSAH

-red- (Práca)	Členovia vlády SSR (Životopisy)	3
ČSTK (Roľnícke noviny)	Vláda spoločného konsensu (Rozhovor s premiérom M. Čičom a prvým podpredsedom V. Lexom)	5
František Mehiš (Pravda)	Súhlas s výhradami (Stanovisko Verejnosti proti násiliu k zloženiu novej vlády SSR)	6
-red- (Sloboda)	Mimoriadny zjazd Strany slobody zvolaný na 13. januára 1990	7
-red- (Sloboda)	Nové vedenie Strany slobody (Životopisy)	8
-red- (Ľud)	Uznesenie (mimoriadneho zjazdu Demokratickej strany)	9
Ján Tazberík (Práca)	Vznik Strany Kresťanskej demokracie (Rozhovor s tajomníkom prípravného výboru strany T. Križkom)	10
Juraj Šesták (Roľnícke noviny)	S pečaťou istoty na listine budúcnosti (Rozhovor s ministrom poľnohospodárstva a výživy SSR Miroslavom Belanským)	11
-red- (Práca)	Uznesenie 12. plenárnej schôdze SOR	12
E. Žitňanský (Práca)	Pasca zotrvačnosti (Nad budúcnosťou odborov visí otáznik)	13

-red- (Smena)	Podávajú ruky, otvárajú srdcia (Rozhovor s gen.tajomníkom SKS Dušanom Tóthom)	14
-red- (Svet socializmu)	Nikto nikoho nepočúval (Rozhovor s predsedom Matice Slovenskej Vladimírom Mináčom)	15
Bohumil Urbánik (Roľnícke noviny)	Chápať hĺbku otrasov a byť optimistom (Názory Valtra Komárka z obdobia, kedy nebol podpredsedom vlády)	19
ČSTK (Sloboda)	Kto je kto (Rozhovor s Oto Šikom)	20
-ač- (Pravda)	Veda versus byrokracia (Fórum vedcov a výskumníkov na Slovensku vyslovilo nedôveru VZ členov SAV a jej Predsedníctvu)	21
-red- (Smena)	Fórum súkromných podnikateľov (Vznik a program združenia)	22
ČSTK (Práca)	Nové okolnosti prípadu (Vyšetrovanie zásahu ZNB proti zhromaždeniu veriacich dňa 25.3.89)	23
-iba- (Roľnícke noviny)	Nie nedorozumenie, ale úmysel (O nelegálnom spôsobe likvidácie dokumentov VB a ŠTB)	24
ČSTK (Pravda)	Necítim sa vôbec vinný ... (Rozhovor s Vasilom Biľakom)	25

ČLENOVIA VLÁDY SSR

Akademik MILAN ČIČ, 57-ročný (narodený 2.1.1932 v Zakamennom, okr. D. Kubín) národnosť slovenská, člen KSČ.

Po ukončení štúdia na Právnickej fakulte UK v Bratislave v roku 1961 zostal pracovať ako asistent Právnickej fakulty UK do roku 1964. V rokoch 1964-67 bol tajomníkom poverenika SNR. V rokoch 1967-68 bol odborným asistentom Právnickej fakulty UK a v rokoch 1969-70 bol námestníkom ministra spravodlivosti SSR. V rokoch 1970-77 sa opäť vrátil na Právnickú fakultu UK, kde bol vedúcim katedry. Od roku 1977 do roku 1988 pracoval v Ústave štátu a práva SAV ako riaditeľ ústavu. V roku 1988 sa stal ministrom spravodlivosti SSR.

Je uznávaným vedecko-pedagogickým pracovníkom v odbore právnych vied. Vedeckú prácu spájal vždy s potrebami spoločenskej praxe. Je akademikom SAV a členom korešpondentom ČSAV.

Člen KSČ od roku 1961, vylúčený v roku 1970, späťne navrátené členstvo v KSČ.

Ing. JOZEF MARKUŠ, DrSc., 45-ročný (narodený 13.3.1944 v Nyiregyháza), národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

Po absolvovaní Vysokej školy ekonomickej v roku 1968 pracoval vo Výskumnom ústave oblastného plánovania v Bratislave ako odborný asistent, odborný pracovník a vedecký pracovník. V roku 1973 začal pracovať v Ekonomickom ústave Slovenskej akadémie vied ako vedecký pracovník, neskôr samostatný vedecký pracovník. V súčasnosti je vedeckým pracovníkom Prognostického ústavu SAV.

Intenzívne sa zapojil do koncepčných prognostických prác na súhrnnej prognóze rozvoja SSR a ČSSR. V práci preukazuje vysokú teoretickú úroveň a dobre uplatňuje spoluprácu s pracoviskami aplikovaného výskumu a riadiacej hospodárskej praxe.

Aktívne sa podieľa aj na výchove mladej generácie, je školiteľom piatich aspirantov.

Ing. VLADIMÍR ONDRUŠ, 47-ročný (narodený 23.5.1942 v Bratislave), národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

Po nadobudnutí stredoškolského vzdelania v roku 1959, vzhľadom na uväznenie jeho otca na základe vykonštruovaného politického procesu, začal pracovať ako robotník, neskôr technik. V rokoch 1961-67 študoval na Stavebnej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej a špecializáciu organizácia a riadenie stavebníctva. Po jej absolvovaní pracoval v národnom podniku Priemstav a vo Výskumnom ústave životnej úrovne. V rokoch 1978-80 bol technicko-prevádzkovým námestníkom riaditeľa podniku Zelenina, Bratislava. Od roku 1980 pracuje vo Výskumnom ústave sociálneho rozvoja a práce ako vedúci odboru výskumu sociálnych otázok životného prostredia. Je zodpovedným riešiteľom výskumných úloh štátneho plánu ekonomického výskumu.

V rámci hnutia slovenských ochrancov prírody spolupracoval na dokumente Bratislava/Nahlas. Je podpredsedom mestského výboru SZOPK v Bratislave, členom Koordinačného výboru občianskej iniciatívy Verejnosť proti násiliu.

PhDr. ALEXANDER VARGA, 47-ročný (narodený 6.11.1942), národnosť maďarská, bez politickej príslušnosti.

Po ukončení štúdia na Filozofickej fakulte UK v Bratislave v roku 1966 pracuje v oblasti archívníctva najprv v Okresnom archíve v Komárne a od roku 1971 v Štátnom ústrednom archíve SSR. V rokoch 1968-70 bol tajomníkom Ústredného výboru Zväzu maďarských pracujúcich v ČSSR Csemadoku.

V rámci vedeckovýskumnej činnosti ako historik vykonal systematický výskum dejín spojov a telekomunikácií na Slovensku. Výsledky publikoval vo vedeckých časopisoch. V poslednom období sa venoval výskumu národnostnej otázky v SSR.

Doc. Ing. JUDr. VLADIMÍR LEXA, CSc., 52-ročný (narodený 8.5.1937 v Bratislave) národnosť slovenská, člen KSČ.

Po skončení štúdia na Chemickotechnologickej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave v roku 1961 nastúpil ako výskumný pracovník do Chemických závodov Juraja Dimitrova. V tomto podniku prešiel viacerými zaradeniami, od smenového majstra cez vedúceho výrobne, technického námestníka až po vedúceho závodu anorganickej výroby. Potom boli štyri roky riaditeľom podniku Chemolak Smolenice a v rokoch 1980-83 riaditeľom úseku investícií na VHJ Slovchémia.

V roku 1983 bol vymenovaný za námestníka ministra priemyslu a v roku 1986 do funkcie podpredsedu ŠKVTIR. Od apríla roku 1989 bol podpredsedom vlády a predsedom Slovenskej komisie pre plánovanie a vedecko-technický rozvoj.

V roku 1980 skončil vedeckú aspirantúru smer odvetvová ekonomika na SVŠT a v roku 1985 diaľkové štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, je docentom.

Vo všetkých doterajších funkciách preukázal odbornú pripravenosť, riadiace, organizačné a tvorivé schopnosti.

Ing. MICHAL KOVÁČ, CSc., 59-ročný (narodený 5.8.1930 v Lubiši, okres Humenné), národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

Po absolvovaní Obchodnej akadémie v Humennom začal pracovať ako účtovník v Roľníckom skladištnom družstve v Humennom. V roku 1950 začal študovať na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave, ktorú skončil v roku 1954. Na škole zostal pracovať ako asistent na katedre financií a úveru. V roku 1955 nastúpil do Oblastného ústavu Štátnej banky Československej, kde pracoval do roku 1971. Zastával tu rôzne funkcie, až po námestníka oblastného riaditeľa. V rokoch 1964–65 bol expertom – prednášateľom v Ústrednej bankovej škole Banco National de Cuba a v rokoch 1967–69 vykonával funkciu námestníka riaditeľa Živnobanky v Londýne.

Od roku 1971 pracuje v pobočke Štátnej banky Československej, Bratislava-mesto v súhrnnom odbore a od roku 1978 súčasne ako vedeckovýskumný pracovník v Ústrednom ústave národohospodárskeho výskumu. Je uznávaným odborníkom na finančnú a bankovú problematiku. V 60. rokoch sa podieľal na ekonomickej reforme a v súčasnosti na prestavbe bankovej sústavy a na riešení finančných a menových problémov.

Doc. LADISLAV CHUDÍK, 65-ročný (narodený 27. 5. 1924 v Hronci) národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

V rokoch 1943–1945 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a v roku 1947 absolvoval u J. Budského Štátne konzervatórium v Bratislave. Od roku 1944 je členom Slovenského národného divadla, z toho 5 rokov na Novej scéne Národného divadla a v rokoch 1963–67 šéf činohry SND Dlhé roky pôsobí ako pedagóg na Vysokej škole múzických umení v Bratislave.

S umeleckou tvorbou sa úzko spája aj rozvoj slovenského a českého filmového umenia, kde vytvoril významné postavy. Veľmi výrazná je jeho televízna tvorba, činnosť v rozhlase a úspechy v oblasti interpretácie klasickej i súčasnej poézie.

Celková tvorba Ladislava Chudíka dokumentuje jeho výrazné herectvo, schopnosť civilného, ľudsky hlbokého ponoru do psychiky postáv.

Ing. IVAN VESELÝ, 55-ročný (narodený 28. 5. 1934), národnosť slovenská, člen KSČ.

Po skončení Stavebnej fakulty Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave pôsobil v rokoch 1958–1966 ako vedúci projektovej skupiny v Hydroconsulte, Bratislava. V období rokov 1966–1968 bol vedúcim odborným referentom komisie Slovenskej národnej rady pre vodné hospodárstvo a v rokoch 1968–1969 vedúcim odborným referentom špecialistom Poverenictva SNR pre lesné a vodné hospodárstvo.

V období rokov 1969–1973 vykonával funkciu vedúceho oddelenia a riaditeľa odboru na Ministerstve lesného a vodného hospodárstva SSR a v rokoch 1973–1976 pracoval ako vedúci odboru Vodohospodárskej výstavby v Bratislave. V tomto podniku sa stal v rokoch 1976–1989 technickým námestníkom a neskôr riaditeľom štátneho podniku Vodohospodárske výstavba.

Bohaté odborné a praktické skúsenosti využíva pri organizovaní práce v kolektíve. Systematicky plánuje a koordinuje predprojektovú prípravu aj technicko-bezpečnostný dohľad, nadi zabezpečovanie výstavby rozvojových investícií vodného hospodárstva.

Ing. MATEJ ROĽKO, 57-ročný (narodený 22. 2. 1932 v Spišskom Podhradí), národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

Od prvého vstupu do zamestnania v roku 1950 prešiel viacerými pracovnými zaradeniami v rôznych organizáciách. Popri zamestnaní ukončil jedenásťročnú strednú školu a potom aj Vysokú školu ekonomickú, smer vnútorný obchod.

V rezorte obchodu pracuje takmer 30 rokov, z toho 12 rokov na úrovni centrálnych orgánov. Od roku 1982 až do jeho zrušenia na generálnom riaditeľstve OTEX vo funkcii vedúceho oddelenia. Teraz pracuje v štátnom podniku DOVOTEX vo funkcii ekonomicko-technického námestníka riaditeľa.

Prácu vykonáva s vysokou mierou zodpovednosti a svedomitosti. Má dostatok teoretických vedomostí aj praktických skúseností.

Ing. MIROSLAV BELANSKÝ, CSc., 48-ročný (narodený 2. 7. 1941 v Hlohovci), národnosť slovenská, člen KSČ.

Po absolvovaní Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre v roku 1967 nastúpil ako agronóm do Jednotného roľníckeho družstva v Cífer. Funkciu predsedu družstva vykonával v rokoch 1973–1980. Od októbra 1980 do februára 1983 pôsobil vo funkcii výrobného námestníka Krajskej poľnohospodárskej správy v Bratislave, od marca 1983 bol vymenovaný za generálneho riaditeľa VHJ Poľnohospodárske zásobovanie a nákup. Od 1. januára 1989 bol zvolený za riaditeľa štátneho podniku Poľnohospodárske zásobovanie a nákup.

V predchádzajúcom volebnom období bol poslancom a členom rady Západoslovenského KNV.

Odborné znalosti, dlhoročná prax, dobré organizátorské schopnosti ho zaraďujú medzi skúsených vedúcich pracovníkov v poľnohospodárstve.

Ing. JÁN DUCKÝ, 45-ročný (narodený 30.1.1944), národnosť slovenská, člen KSČ.

Po ukončení Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Handlovej pokračoval v štúdiu na Vysokej škole ekonomickej, ktorú ukončil v roku 1967 a začal pracovať ako referent v Keramoprojekte Trenčín. V roku 1968 prešiel do n. p. Merina Trenčín a pracoval na úseku zásobovania a exportu, potom ako vedúci oddelenia devízového hospodárenia a vedúci odboru zahraničného obchodu. Od roku 1977 do roku 1983 bol obchodným riaditeľom GR Slovakotex Trenčín. Od roku 1983 pracuje na Ministerstve priemyslu SSR najprv ako riaditeľ odboru obchodu a od r. 1985 vo funkcii námestníka ministra priemyslu SSR.

V práci je odborne zdatný, predovšetkým na úseku zefektívňovania zahraničnoekonomických vzťahov a programového odstraňovania nedostatkovosti na vnútornom trhu.

Doc. JUDr. LADISLAV KOŠŤA, CSc., 60-ročný (narodený 2. 2. 1929 v Kolíňanoch, národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

Študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde bol účastníkom vysokoškolských hnutí a redaktorom vysokoškolského časopisu Borba, ako aj spoluzakladateľom súboru Lúčnica. Absolvoval aj štúdium v Stredisku európskych univerzít v Nancy a je mimoriadnym profesorom Medzinárodnej fakulty porovnávacieho práva v Štrasburgu a riadnym členom Akadémie pre porovnávacie právo vo Florencii.

Od roku 1952 do roku 1968 bol riaditeľom Ústavu štátu a práva SAV. V roku 1968 na mimoriadnom zjazde KSS bol zvolený za člena ÚV KSS a vedúceho tajomníka ÚV Národného frontu SSR. Pre svoje postoje v rokoch 1968–1969 bol vylúčený z KSČ, zbavený všetkých funkcií a vylúčený z vedeckovýskumnej činnosti v SAV.

V roku 1970 bol prvým námestníkom generálneho komisára Čs. účasti na Svetovej výstave EXPO 70 v Osake. Od roku 1971 do roku 1978 pracoval v účastinnej spoločnosti pre zahraničný obchod Kerametal, odkiaľ musel odísť z politických dôvodov. Odvtedy pracoval na generálnom riaditeľstve Čs. ľudných baní, ktoré je v súčasnosti v likvidácii. V súčasnosti je vedúcim referátu obchodnej politiky v Čs. ľudných baniach, združený podnik.

Doc. RNDr. LADISLAV KOVÁČ, DrSc., 57-ročný, (narodený 9. 4. 1932 v Závažnej Porube, okr. L. Mikuláš), bez politickej príslušnosti.

Po ukončení štúdia na Matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe v roku 1954 bol vedeckým aspirantom Univerzity Karlovej a ČSAV do roku 1957, keď prešiel pracovať na Prírodovedeckú fakultu UK v Bratislave najprv ako odborný asistent, neskôr ako docent a vedúci Katedry biochémie. V rokoch 1967–68 bol vo funkcii hosťujúceho profesora na Max-Planckovom ústave výživy v Dortmunde v NSR. V rokoch 1969–70 bol ako hosťujúci profesor na Cornellovej univerzite v Ithake v USA. V rokoch 1971–76 pracoval ako primár – vedúci biochemického laboratória v Psychiatrickej liečebni v Pezinku. Od roku 1977 pracuje v Ústave fyziológie hospodárskych zvierat SAV ako vedúci oddelenia bioenergetiky. Ako hosťujúci profesor pôsobil v rokoch 1985 vo Švédsku, 1986–87 na Univerzite v Bordeaux vo Francúzsku, 1988–89 na Univerzite v Buenos Aires v Argentíne. Je odborník svetového významu v oblasti biochémie, genetiky a neurobiológie.

Ing. IVAN ŠTEIS, 55-ročný (narodený 3. 10. 1934 v Topoľčanoch), národnosť slovenská, člen KSČ.

Po absolvovaní štúdia na Fakulte inžinierskeho staviteľstva Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave v roku 1956 pracoval v n. p. Hydrostav, kde postupne vykonával funkcie od stavebného asistenta až po hlavného stavbyvedúceho, vedúceho inžiniera a od roku 1976 riaditeľa odštepného závodu Hydrostav. V roku 1976 sa stal výrobným riaditeľom generálneho riaditeľstva VHJ Inžinierske staviteľstvo, Bratislava.

Od roku 1985 vykonával funkciu námestníka ministra stavebníctva SSR. Po vytvorení Ministerstva výstavby a stavebníctva SSR v apríli 1988 bol riaditeľom odboru. V októbri 1988 bol vymenovaný za ministra výstavby a stavebníctva SSR.

JUDr. MÁRIA KOLÁŘIKOVÁ, CSc., 53-ročná (narodená 28. 3. 1936), národnosť slovenská, bez politickej príslušnosti.

Po ukončení Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave pracovala 9 rokov v n. p. Premstav Bratislava ako právnička. Od roku 1968 pracuje v Ústave hospodárskeho práva Štátnej arbitráže ČSSR – pracovisko Bratislava ako samostatná vedecká pracovníčka. Venuje sa najmä otázkam hospodársko-právnej zodpovednosti a problematike hospodársko-právnych vzťahov v investičnej výstavbe.

Ako vedecká pracovníčka publikuje v odborných časopisoch, pracuje v rôznych odborných, najmä legislatívnych komisiách. Súčasne sa venuje pedagogickej činnosti v postgraduálnom štúdiu, v rezortných ústavoch vzdelávania a pod.

Tlačová beseda s premiérom vlády SSR Milanom Čičom

Vláda spoločného konsensu

BRATISLAVA (ČSTK) – Po skončení prvého zasadania novovymenovanej vlády SSR uskutočnila sa v Bratislave tlačová beseda s jej predsedom Milanom Čičom a prvým podpredsedom Vladimírom Lexom.

Predseda vlády SSR oboznámil novinárov so zložením novej vlády, ktorú charakterizoval ako vládu spoločenského konsensu. Povedal, že ide o vládu dočasnú, otvorenú, ktorá bude pod dôslednou kontrolou verejnosti, vládu, ktorá chce slúžiť ľudu, jej mandát je ohraničený konaním slobodných demokratických volieb, ktoré ukážu rozloženie politických síl v spoločnosti, ich skutočnú váhu a miesto na politickej scéne. Jej prioritnou úlohou, v súlade s očakávaním verejnosti, je pripraviť voľby, aby sa v nich občania mohli slobodne vysloviť o tom, kto ich má reprezentovať.

Predseda vlády SSR upriamil pozornosť aj na kľúčové otázky prípravy a realizácie celospoločenskej ekonomickej reformy. Uviedol, že vláda sa bude opierať o efektívne pôsobenie trhového mechanizmu pri posilnení princípu zásluhovosti a stimulácie podnikovej sféry a rešpektovaní sociálnych aspektov a životných istôt ľudí.

Pri žiadnom z týchto krokov nesmieme zabúdať, zdôraznil, že sme vládou národného porozumenia, že ľudia nám verie preto, a len dovtedy, kým vyjadrujeme a presadzujeme ich záujmy. Musíme teda dbať, aby sme hospodárskymi a ďalšími opatreniami čo najúčinnejšie tlmili infláciu, aby sme nedopustili výrazný pokles životnej úrovne, aby sme posilňovali sociálnu spravodlivosť vo všetkých formách a podobách.

V záujme vytvorenia priestoru na plnú verejnú informovanosť a objektívnu pravdu obrátil sa predseda vlády SSR na prostriedky masovej informácie, aby svojím pôsobením prispeli k naplneniu tohto zámeru.

Nechceme vládnuť, povedal na záver Milan Čič, chceme slúžiť ľudu, riadiť nie mocou, ale usmerňovaním, demokratickými metódami. Nemožno všetko odrazu, ale to, čo je najakutnejšie, chceme urobiť čo najskôr.

Stanovisko Verejnosti proti násiliu k zloženiu novej vlády SSR

Súhlas s výhradami

Bratislava (Od nášho redaktora Františka Mešiša) – Predstaviteľ Koordinačného výboru Verejnosti proti násiliu Ján Budaj včera oboznámil novinárov so stanoviskom vedenia tejto občianskej iniciatívy k zloženiu novej vlády SSR. Okrem iného sa v ňom hovorí:

Zloženie novej vlády SSR zodpovedá tomu návrhu, s ktorým nás oboznámil jej zostavovateľ akademik Milan Čič na rokovaní pred dvoma dňami. Domnievame sa, že niektoré ministerské kreslá sú obsadené schopnými odborníkmi, sú však aj rezorty obsadené narýchlo a rezorty bez ministra. Kandidáti na zatiaľ neobsadené kreslá ministrov sa budú musieť predstavovať verejnosti so svojimi programami. Verejnosť čaká aj na urýchlené programy ostatných ministrov, ktorí boli do svojej funkcie zvolení. Koordinačný výbor VPN spolu s celou slovenskou verejnosťou očakáva konkrétny politický, sociálny a ekonomický program novej slovenskej vlády. Pokiaľ ide o zastúpenie VPN v novej vláde, súhlasili sme s účasťou jedného nášho člena Ing. Vladimíra Ondruša, ktorý je poverený problematikou životného prostredia. Považujeme ho zároveň za sprostredkovateľa, ktorý nás bude informovať o situácii vo vláde SSR. Verejnosť proti násiliu bude v budúcnosti s celou slovenskou verejnosťou pozorne sledovať počínanie novej slovenskej vlády. Očakávame neodkladné legislatívne zmeny, ktoré dajú právne garancie doterajšiemu vývoju. Očakávame odbúranie starých rezortných aparátov, ktoré brzdia štrukturálne zmeny na jednotlivých ministerstvách. Očakávame maximálne posilnenie akcieschopnosti vlády SSR voči federálnej vláde. Očakávame nový prístup vlády k občanom, odvážne a netradičné rozhodnutia, nový priestor pre každého aktívneho občana. Očakávame odstránenie bariér, ktoré bránia rozvoju trhového hospodárstva. Očakávame, že vláda zaradí národné výbory pod svoju pôsobnosť a v zhode s požiadavkami občianskych iniciatív preveri odbornú a občiansku spôsobilosť funkcionárov na všetkých stupňoch štátnej správy.

Predseda vlády SSR Milan Čič prisľúbil v najbližšom čase zabezpečiť niektoré požiadavky VPN na právne záruky, kým sa nezmenia federálne zákony, ide najmä o súhlas so zhromažďovaním občanov na verejných priestranstvách, so združovaním v politických stranách, spolkoch a iných organizáciách, s ich možnosťou vydávať periodickú a neperiodickú tlač, ktorá nebude propagovať násilie a pornografiu, s možnosťou postaviť kandidátov do zastupiteľských zborov všetkých stupňov aj Verejnosti proti násiliu, novovznikajúcim politickým stranám, spolkom a iným organizáciám a so zrušením úradov o tajomníkov pre veci cirkevné.

7/201

MIMORIADNY ZJAZD STRANY SLOBODY ZVOLANÝ NA 13. JANUÁRA 1990

V piatok 8. decembra 1989 sa konalo v Bratislave mimoriadne zasadanie Ústredného výboru Strany slobody. Rokovanie otvoril vtedajší predseda Strany slobody Kamil Brodziansky, ktorý v úvode prednesol žiadosť predsedníctva a sekretariátu strany o uvoľnenie. Ďalšie rokovanie viedlo pracovné predsedníctvo pod vedením priateľa Alexandra Funtu.

Po zvolení komisií — volebnej, návrhovej a mandátovej — bol na návrh bratislavskej mestskej organizácie prednesený návrh na kooptovanie priateľa Dušana M. Janotu — po dlhoročnom nespravodlivom znevažovaní zo strany niektorých vedúcich predstaviteľov — za člena ústredného výboru. Po schválení kooptácie prednesol priateľ Jozef Lysičan návrh nového záväzného výkladu a úprav Stanov Strany slobody. Vzhľadom na to, že Stanovy môže schvaľovať len zjazd strany, predsa je potrebné dať také dokumenty, vrátane organizačného a rokovacieho poriadku, ktoré by zodpovedali súčasným požiadavkám na aktivitu členov Strany slobody. Po schválení návrhu prebehli voľby vedenia strany — predsedníctva, predsedu, podpredsedov, ústredného tajomníka.

Z troch kandidátov zvolili v tajných voľbách za predsedu Strany slobody Dušana M. Janotu, za podpredsedov — Dominika Húryho, Emila Kucharoviča a Jozefa Strotňáka, za ústredného tajomníka zvolili členovia ústredného výboru Silvestra Minaroviča. Predsedníctvo ÚV Strany slobody po tajných voľbách tvoria: Ladislav Kučera, Vilijam Volko, Mária Fialová, Pavel Matulay, Peter Brieštenský, Ladislav Skuhly, Ľudovít Baldovský a Július Puškár.

V priebehu rokovania mimoriadneho Ústredného výboru Strany slobody sa v krátkom prejave poďakoval novozvolený predseda strany Dušan M. Janota predsedníctvu a ústrednému výboru za dôveru a o. i. povedal: „Ešte ráno som netušil, že v týchto ťažkých chvíľach žiadin z našej strany sa dostanem do takej zodpovednej funkcie. Verím však, že za podpory našich nových zanietených a kvalifikovaných funkcionárov i celej členskej základne Strany slobody pôjdeme v ústrety mimoriadnemu zjazdu a mnohými pozitívnymi výsledkami, tak ako do predvolebného politického boja. Nádej na istý optimizmus je rozhodne opodstatnená."

Šéfredaktor Slobody Anton Balák informoval ústredný výbor o súčasnosti a budúcnosti týždenníka a o úvahách nahradiť ho denníkom s prípadnou nedeľnou rozšírenou prílohou, ale najmä o možnostiach informovať o činnosti strany a propagovať ju aj v tlači, rozhlase a televízii. Apeloval tiež na členov ústredného výboru, aby sústavne prispievali najmä do rubriky Zo života Strany slobody, prípadne s predstihom informovali o pripravovaných podujatiach a akciách miestnych a mestských organizácií našej strany a podobne. Potom Kamil Brodziansky informoval ústredný výbor o doterajších rozhovoroch a rokovaniach (ešte ako predseda strany) s predstaviteľmi politických a štátnych orgánov našej vlasti. Po prednesení správy o súčasnej vnútropolitickej situácii a činnosti strany v posledných obdobiach nasledovala diskusia, v ktorej vystúpili Elena Ďuricová, Jozef Lysičan, Ľudovít Baldovský, Ladislav Kučera, Eva Terchanková a ďalší členovia ÚV predniesli faktické pripomienky. K diskusii sa vrátime v budúcom čísle.

Predseda Strany slobody

Dušan Metod JANOTA

sa narodil 16. júna 1922 v Turzovke na Kysuciach. Po neskorším prestahovaní sa do Bratislavy začínal v knihkupectve a nakladateľstve Slovenskej ligy, potom vyštudoval na Vysokej škole hospodárskych vied v Bratislave. Ing. Dušan M. Janota je priamy účastník Slovenského národného povstania.

Po skončení 2. svetovej vojny absolvoval niekoľko študijných ciest po Európe a uzavrel štúdiá na Vysokej škole ekonomickej. Na Trati mládeže bol dvojnásobný víťazník a tiež Hrdina Trate mládeže. Pôsobil na Ústrednom riaditeľstve štátnych lesov a na Poverenictve poľnohospodárstva. Ukončil aj štúdium na Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. Od začiatku päťdesiatych rokov pôsobil vo Výskumnom ústave poľnohospodárskej ekonomiky SAV.

Už z predchádzajúcich riadkov badať, že neustále vzdelávanie sa je pre Ing. Dušana M. Janotu charakteristické; absolvoval aj postgraduálne štúdium urbanistiky na Vysokom učení technickom v Brne a vedecká aspirantúra.

Od roku 1961 pracuje na Slovenskom ústave pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave. Je autorom mnohých publikácií a štúdií z tejto oblasti. O. i. napísal aj knihu o Maximiliánovi Hellovi, ktorá vyšla v šiestich svetových jazykoch. Významné je jeho členstvo v National geografic society v USA a medzinárodných organizáciách s ekologickým zameraním. Pred pätnástimi rokmi bola kniha D. M. Janotu Krásy a hodnoty slovenskej prírody ocenená ako najkrajšia kniha na Slovensku. Bol tiež generálnym projektantom CHKO Malá Fatra, podieľal sa na príprave ďalších CHKO či národných parkov a publikoval obrovské množstvo článkov z tejto sféry, ako aj z problematiky ochrany historických pamiatok a kultúrneho dedičstva slovenského národa. Samozrejme, že ho poznáme aj z početných článkov našej SLOBODY.

V súčasnosti je priateľ Dušan M. Janota aj člen akčného výboru Matice slovenskej, predseda bratislavskej Mestskej organizácie Matice slovenskej, člen SAK ČSSR, SZOPK, SZPB. Je zakladajúcim členom Strany slobody. Do týchto dní bol člen Predsedníctva MsV a lektor Strany slobody.

V týchto dňoch bol zvolený za predsedajúceho ÚV NF SSR.

Ústredný tajomník Strany slobody

SILVESTER MINAROVIČ

je predseda Ústavoprávneho výboru Slovenskej národnej rady. Pochádza z maloroľníckej rodiny. Narodil sa vo Viničnom. Po vyučení v Železničnom učilišti v Bratislave pôsobil najskôr ako elektroúdržbár a osvetľovač v ČSF na Kolibe. Popri zamestnaní ukončil majstrovskú školu na SPŠE. Pôsobil na Železničnom učilišti ako majster odbornej výchovy, popri zamestnaní zmaturoval a doplnil si vzdelanie potrebné pre pedagogických pracovníkov na Pedagogickej fakulte UK v Trnave. Neskôr študoval na Energetickom inštitúte a tohto roku absolvoval aj štúdium na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Aj z týchto faktov padať, že jeho život je vlastne rast, neustále štúdium, zdokonaľovanie sa.

Po svojich pracovných zaradeniach ako vedúci energetik ČSAD, potom vedúci referent starostlivosti o základné fondy, vedúci energetik v Okresnom podniku služieb v Trnave, bol na jeseň 1982 zvolený za tajomníka Západoslovenského krajského výboru Strany slobody. Členom našej strany je od roku 1974, doteraz bol člen sekretariátu a člen Ústredného výboru Strany slobody.

V doplňovacích voľbách bol roku 1982 zvolený za poslanca Slovenskej národnej rady, kde pôsobí dodnes.

V týchto dňoch bol zvolený za ústredného tajomníka Strany slobody.

Už z uvedených skutočností vidieť, že priateľ Silvester Minarovič nevie, čo je to prešľapovať na mieste, uliešovať sa vavrínmi, ale skôr jeho zdravá ctižiadosť — v tom najlepšom slova zmysle — ho stále ženie vpred, za náročnosťou.

Podpredsedovia Strany slobody

EMIL KUCHAROVIC

Narodil sa 17. 7. 1948 v Bošáci-Zabudišovej v chudobnej mnohodetnej maloroľníckej rodine. Po absolvovaní priemyselnej školy energetickej v roku 1967 pracoval ako konštruktér a neskôr projektant v trenčianskom Keramoprojekte. Neskôr bol zamestnaný vo VHJ Cementárne a maltoviny a v Štátnej energetickej inšpekcii v Trenčíne. Popri zamestnaní študoval na Fakulte strojného inžinierstva SVŠT, štúdia absolvoval v roku 1986. V tom istom roku vstúpil do Strany slobody, od roku 1972 sa stal členom jeho ÚV. V roku 1981 sa stal poslancom SNR, pôsobí ako člen Výboru pre plán a rozpočet. Je nositeľom rezortných i iných vyznamenaní a uznaní.

DOMINIK BÚRY

Narodil sa 4. 8. 1945 vo Veľkej Lehote, okres Žiar nad Hronom v trojdetnej rodine baníka. V roku 1970 absolvoval Vysokú školu veterinársku v Košiciach a nastúpil ako obvodný veterinárny lekár v okrese Žiar nad Hronom. Dnes pôsobí ako epizootológ a zástupca riaditeľa okresnej veterinárnej správy v Žiari nad Hronom.

Do Strany slobody vstúpil v roku 1980, predtým bol organizovaný v Slovenskom zväze vysokoškolákov Slovenska (v rokoch 1988 až 1989). Funkcionársky pôsobí v Slovenskom poľovníckom zväze, v predsedníctve jeho okresného zväzu a v Slovenskom zväze drobnochovateľov.

Za prácu v spoločenských organizáciách dostal niekoľko záväzných vyznamenaní.

UZNESENIE

Mimoriadneho zjazdu Demokratickej strany

Naša spoločnosť prešla v uplynulých dvanásťročiach ťažkou a zložitou cestou vývoja a stojí dnes opätovne pred základnými rozhodnutiami ako si zariadiť svoju budúcnosť. Udalosti posledných dní urýchlili aktivitu i medzi členmi našej strany, ktorá vyústila do zvolania mimoriadneho zjazdu a obnovy Demokratickej strany.

My, delegáti mimoriadneho zjazdu, sme v plnom rozhodnutím odsúdili brutálny zásah štátnej moci voči pokojnej demonštrácii študentov a ostatnej mládeže dňa 17. novembra 1989 v Prahe. Súčasne vzdávame hold a vyjadrujeme obdiv našej mládeži za jej odvahu a spontánnosť v rozhodnom postupe za slobodu, demokraciu a spravodlivosť v našej vlasti.

Demokratická strana ako strana vzájomného porozumenia bude spolupracovať so všetkými existujúcimi i vznikajúcimi stranami, organizáciami a hnutiami, okrem extrémistických skupín, s cieľom obnovy demokratického usporiadania spoločnosti.

Po prerokovaní materiálov a diskusie prijímame toto uznesenie:

ZJAZD

I. s c h v a ľ u j e

1. vyhlásenie zjazdu DS
2. doterajšie stanovy DS s pripomienkami
3. tézy návrhu Akčného programu DS s pripomienkami.

II. Z j a z d z v o l i l:

120-členný ústredný výbor
9-člennú kontrolnú a revíznu komisiu

III. B e r i e n a v e d o m i e:

Voľbu vedenia Demokratickej strany v zložení:
I. Šimáth, P. Mattoš, Š. Novák, I. Dubnička, K. Hrnčár, F. Bezák, I. Brandler.
Členov Predsedníctva:
P. Miština, O. Solár, Š. Kanda, P. Lajnčík, A. Alexiovič, V. Gbúr, J. Majer, V. Pavlík.

IV. U k l a d á:

1) Vedeniu DS

a) viesť politiku strany v duchu prijatých programových zásad a stanov a ciľmi uvedenými v úvode uznesení a vo vyhlásení zjazdu DS;

b) prikročiť k okamžitému rokovaniu s federálnou vládou a vládou republiky o úplnej rehabilitácii DS a jej členov vrátane majetkovej satisfakcie in natura;

c) vytvoriť rovnaké podmienky pre tlačový orgán strany ako majú ostatné ústredné denníky a to vrátane nákladu, personálneho, materiálneho a technického vybavenia redakcie i Úradu Rady Demokratickej strany.

2) Ústrednému výboru

a) vytvoriť komisie k otázkam rehabilitácie DS a jej členov;

b) vytvoriť ekonomickú komisiu na riešenie otázok zabezpečenia hospodárskej činnosti DS;

c) vytvoriť ďalšie odborné komisie podľa potreby.

V. Mimoriadny zjazd prijíma za svojho riadneho kolektívneho člena Stála konferencia slovenských demokratických zoskupení na čele s jej predsedom dr. Martinom Kvetkom (členom predsedníctva DS do roku 1948).

VI. O d p o r ú č a:

všetkým členom DS propagovať program, činnosť strany na verejnosti všetkými dostupnými formami.

Platforma aktívneho kresťanského postoja

VZNIK STRANY KRESŤANSKEJ DEMOKRACIE

V posledných týždňoch naša verejnosť zaznamenala vznik viacerých politických iniciatív, ktoré v našom živote doteraz oficiálne absentovali. Keďže sa na Slovensku podľa štatistiky vysoké percento obyvateľov hlási ku kresťanským tradíciám, je prirodzené, že do politického života vstúpila aj Strana Kresťanskej demokracie. Na proces formovania tejto politickej strany sme sa opýtali básnika Teodora Križku, tajomníka prípravného výboru tejto strany:

– Percento veriacich občanov alebo občanov hlásiacich sa ku kresťanstvu sa u nás doteraz z rozličných známych príčin zámerne skresľovalo. Štatistiky nemohli byť presné, pretože síce zabezpečovali anonymitu jednotlivca, nie však anonymitu kolektívu, na ktorý sa potom spätne po štatistickom procese pôsobilo. V poslednom období sa v našom národe mnoho zmenilo a udalosti posledných týždňov sú iba vyvrcholením týchto zmien. Možno to vzťahovať aj na vznik Strany kresťanskej demokracie. Strana sa formovala dávno pred 17. novembrom. Mali sme vypracované stanovy, pracovali sme aj na analýze štyridsiatich rokov násilnej ateizácie spoločnosti, pripravovali sme svoj program. Prirodzene, žiadať o registráciu novej politickej strany ešte pred tromi týždňami znamenalo podstúpiť riziko, ktoré by malo jediné rozuzlenie...

■ Koho Strana Kresťanskej demokracie zastupuje v našej spoločnosti a aké sú jej politické ciele?

– Na túto otázku ste odpovedali za mňa, keď ste uviedli, že vysoké percento ľudí uznáva trvácnosť takých hodnôt, ako kresťanská etika, kresťanský vzťah k človeku a životu vôbec. Naša strana je spoločensko-politickým, teda nielen politickým združením a na základe dobrovoľnosti združuje občanov bez ohľadu na národnostnú, rasovú alebo náboženskú príslušnosť. Pri vstupe do Strany kresťanskej demokracie nezohráva úlohu dokonca ani príslušnosť k inej politickej strane, ktorej program nie je antidemokratický, antikresťanský. Naši členovia sa môžu združovať v známych rodinných spoločenstvách, ktorých je na Slovensku značné množstvo, ale podľa územných alebo záujmových či profesionálnych princípov sa môžu združovať aj v kresťansko-demokratických kluboch. Spoločenstvá a kluby sú však iba dve základné formy členstva v Strane kresťanskej demokracie. Chceme sa vyhnúť akémukoľvek diktátu „zhora", preto ponechávame na samých členoch, ktorí sa členmi našej strany môžu stať dokonca aj ako jednotlivci, akú formu združovania si zvolia. Dôležité je, aby svoju príslušnosť k Strane kresťanskej demokracie nahlásili na jednu z adries prípravného výboru: SKD, Warynského 39, 851 01 Bratislava alebo Jávorinská 33, Bratislava, prípadne telefonicky na bratislavských číslach 843 771 a 31 12 80. Na týchto adresách záujemcovia získajú všetky ďalšie pokyny spojené so zakladaním základných buniek strany. Ich činnosť by sa v stručnosti mala zamerať na vyjasnenie základných pojmov, na hľadanie možností, na princípy kresťanskej demokracie prenášať do života, ako hľadať právne záruky slobody, vyznávať pozitívnu kresťanskú vieru, ako napomôcť ekumenickému procesu, ako obnoviť kresťanské základy školstva, kultúry, vedy, umenia a pod. Jednoducho Strana kresťanskej demokracie chce byť platformou na vyjadrenie aktívneho kresťanského postoja v spoločnosti a v jej politickom vývoji a chce dosiahnuť humanizáciu nášho života na všetkých úrovniach na kresťanských základoch.

■ V nadväznosti na predchádzajúcu odpoveď predsa by sa bolo treba zastaviť ešte pri jednej otázke. Na čo Strana kresťanskej demokracie z historického hľadiska nadväzuje a aký je jej vzťah k iným spoločensko-politickým hnutiam?

– Chcem sa vyvarovať zjednodušení a nesprávnych interpretácií, preto odpoviem iba všeobecne. Nadväzujeme na všetko pozitívne v slovenskej, česko-slovenskej a svetovej kresťansko-demokratickej skúsenosti. Chceme byť stranou modernou, schopnou vývoja a otvorenou širokému spoločenskému dialógu, preto sme aj svoje stanovy neformovali hermeticky, ale tak, aby sme ponechali maximálny možný priestor na hľadanie modernity a aktuálnosti kresťanstva v podmienkach utvárajúceho sa spoločného európskeho domu. Nie je nám cudzie nič, čo nie je v konečnom dôsledku obrátené proti ľudskosti a naopak, sme za všetko, čo môže prispieť k harmonizácii ľudského života a obnove Slovenska ako ekonomicky a duchovne plnohodnotnej súčasti spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Zhovoral sa: JÁN TAZBERIK

11/201 -14.12.1989- Rolnicke noviny

Hovoríme s Miroslavom Belanským, ministrom poľnohospodárstva a výživy SSR

S pečaťou istoty na listine budúcnosti

● Dlhý čas ste pracovali priamo vo výrobe ako agronóm, potom predseda družstva a nedávno ako riaditeľ poľnohospodárskeho nákupu a zásobovania. S akým pocitom si sadáte do kresla ministra poľnohospodárstva a výživy SSR?

– Myslím si, že to nebude vôbec pohodlné kreslo, i keď tento rezort patrí k tým lepším. Vždy som sa však snažil pracovať tak, aby po mne zostali dobré výsledky. V tom chcem zotrvať. Na druhej strane však viem, že moja práca, hoci ako snažná, ale osamotená, neprinesie žiadané výsledky. Spoliehám sa preto na kolektív pracovníkov rezortu, na všetkých predsedov, riaditeľov a ostatných pracovníkov agrokomplexu, bez ich statočnej práce sa nedá žiadna a tobôž už funkcia ministra robiť.

● Poľnohospodári pracujú prakticky celý rok v nových ekonomických podmienkach. Je to čas, ktorý už ukázal isté kladv, ale aj nedostatky. Ktoré sú, podľa vás, najvypuklejšie a ako ich chcete riešiť?

– Myslím si, že už v priebehu tohto veľkého kroku sa prišlo na mnohé chyby, a to priamo za pochodu. Niektoré sa podarilo aspoň sčasti odstrániť. Napríklad živé je zatriedenie podnikov do produkčno-ekonomických skupín. Alebo, samostatnosť podnikov, tá sa hľadá dosiahnuť bez podnikateľskej iniciatívy. Ukazujú sa čiastkové nedostatky v sústave hodnotových nástrojov. Cenové relácie nie sú v súlade s úzkymi miestami vo výrobe, v zásobovaní. To odznelo celkom jasne aj na XI. celoštátnom zjazde JRD.

Ďalej nemôžeme stále hovoriť len o veľkej ekonomike družstevnej, majetkárskej, teda poľnohospodárskej ako celku. Treba hovoriť, ale najmä viac urobiť pre tú malú ekonomiku, ktorá sa každého bezprostredne dotýka. Napríklad osobné ohodnotenie pri odchode do dôchodku. A rad ďalších vecí. Rezort sa musí postaviť do čela presadzovania záujmov družstevníkov. A ako chceme nedostatky riešiť? V pláne máme zbilancovanie ročných výsledkov. Závery prerokuje federálna vláda a urobíme väčšie či menšie korektúry mechanizmu. S našimi návrhmi na zmeny chceme oboznámiť na budúci týždeň všetkých zodpovedných pracovníkov rezortu.

● Veľa sa v súčasnosti hovorí o štátnej dotácii poľnohospodárstva. Sú to zväčša hlasy, ktoré nám túto skutočnosť vyčítajú. Aký je váš názor?

– Verím, že nový československý premiér nám nebude vyčítať dotačnú politiku, pretože táto je všade na svete. Domnievam sa ale, že otázku treba postaviť inak. Čo keby sme museli tieto produkty dovážať? Neviem v akých cenových reláciách a po pravde ani neviem, či by sme ich mali odkiaľ dovážať. Musíme mať jasno. Poľnohospodári nevyrábajú drahо len preto, že chcú vyrábať drahо. Je to preto, lebo vstupy do výroby sú drahé. Teda dotácie musia byť vždy posudzované v súvislosti s odvodmi, musia byť vo vzájomnej väzbe.

● Formuje sa nová Československá strana poľnohospodárska. Aké je vaše stanovisko?

– Každý prúd má svoje koryto, ktoré by malo byť čo najširšie, aby ho prúd nebúral. Stavať hate nemá opodstatnenie. Teda otázka nestojí tak, či strana bude, ale aká bude, aké progresívne sily sa postavia do jej čela. Pevne verím, že to budú sily, ktoré presadia tie najpokrokovejšie zámery v poľnohospodárstve na prospech celej našej spoločnosti.

Ja osobne nebudem nikomu dávať recepty. Každý sa musí slobodne rozhodnúť. Len o jedno chcem poprosiť. Nech si už vyberie akúkoľvek cestu, nech si vždy vzorne plní svoje pracovné povinnosti.

Rozhovor pripravil
JURAJ ŠESTÁK

UZNESENIE

12. plenárnej schôdze SOR

12. plenárna schôdza Slovenskej odborovej rady sa zaoberala súčasnou situáciou v odborovom hnutí na Slovensku. Posúdila vývoj od 11. plenárnej schôdze SOR, oboznámila sa so závermi 9. plenárnej schôdze ÚRO zo dňa 9. 12. 1989 a prijala akčný postup činnosti nezávislých odborov na Slovensku.

Vyjadrila podporu rozhodnutiu ÚRO zrušiť platnosť dokumentu „Závery z krízového vývoja v ROH od VI. do VIII. všeodborového zjazdu". Žiada vyvodiť z toho príslušné ponaučenie.

Slovenská odborová rada považuje za prvoradú úlohu upevnenie dôvery členov ROH odborovým orgánom vo svojich ZO ROH. V záujme toho podporuje uskutočnenie nových volieb odborových orgánov v tých organizáciách, kde novozvolené orgány alebo ich jednotliví členovia nemajú dôveru členskej základne. Od členov ROH sa očakáva uvážlivé konanie s ohľadom na zachovanie akcieschopnosti a jednoty odborov, konanie bez zbytočných emócií a vybavovanie si osobných účtov.

Plenárna schôdza SOR

1. prijíma rezignáciu Predsedníctva a Sekretariátu SOR
2. uvoľňuje na vlastnú žiadosť Ivana Goňka z funkcie predsedu a člena pléna SOR, Máriu Jackovú, Lóranta Mervu z funkcií tajomníkov SOR
3. uvoľňuje na vlastnú žiadosť z člena pléna Janu Šimekovú
4. **schvaľuje**
   a) ustanovenie Akčného výboru ROH na Slovensku s právami Predsedníctva a Sekretariátu SOR s tým, že 12 členov doplnia SVOZ, 4 členov ÚVOZ z federálne riadených odvetví a po jednom členovi ROH Strana slobody a Demokratická strana do 18. 12. 1989.
   Zloženie Akčného výboru ROH na Slovensku považovať za otvorené pre možnosť jeho doplnenia zástupcami štrajkových výborov.
   b) na riadenie Akčného výboru ROH na Slovensku predsedu Slovenskej odborovej rady Cyrila Streleckého
   c) do funkcie tajomníka Akčného výboru Štefana Hrúzika
   d) vedenie Akčného výboru v zložení Cyril Strelecký, Ivan Giač, Štefan Hrúzik s tým, že ďalších 2 členov ROH navrhne za Stranu slobody a Demokratickú stranu
   e) Akčný postup na vyvedenie odborov na Slovensku zo súčasnej situácie a námety pre akčný program nezávislého odborového hnutia s pripomienkami a považovať ho za otvorený dokument
5. Poveruje Akčný výbor ROH na Slovensku
   a) riadením práce Slovenskej odborovej rady do mimoriadneho Slovenského zjazdu ROH
   b) prípravou a zvolaním mimoriadneho zjazdu ROH
6. **Ukladá Akčnému výboru ROH na Slovensku**
   vytvoriť predpoklady a záruky, aby denník ROH Práca ako orgán nezávislého odborového hnutia na Slovensku bol tribúnou širokého dialógu v rámci odborov a spoločnosti a dopracovať právne a ekonomické aspekty postavenia denníka ROH Práca

Životopis Cyrila Streleckého

CYRIL STRELECKÝ sa narodil 1. mája 1941 v Bratislave. Má vysokoškolské vzdelanie. V rokoch 1958–1972 pracoval ako strojný zámočník, neskôr až do roku 1974 ako montér a majster v Slovnafte Bratislava. V tom istom roku bol zvolený za uvoľneného tajomníka ZV ROH a v roku 1977 za uvoľneného predsedu. Túto funkciu vykonával do roku 1982, keď bol zvolený do funkcie predsedu SVOZ pracovníkov kovopriemyslu. Od roku 1987 je členom pléna a Predsedníctva

SOR. Vo funkcii predsedu slovenského výboru tohto najväčšieho odborového zväzu SSR pracoval až do roku 1988, keď v zmysle novej štruktúry ROH tento SVOZ zanikol. Jeho bohaté skúsenosti z práce v odborovom hnutí sa využili v Odborovom zväze pracovníkov kovopriemyslu a ešte v roku 1988 bol zvolený do funkcie jeho podpredsedu, v ktorej pracuje doteraz. C. Strelecký je priamej, otvorenej povahy, cieľavedomý v riadení práce. Je členom KSČ.

Pasca zotrvačnosti

V uplynulú sobotu sme boli svedkami dvoch významných odborárskych stretnutí. V Prahe sa zišla 9. plenárna schôdza ÚRO, do neďalekého Kladna pricestovali zástupcovia štrajkových výborov. Oba prúdy o sebe vedeli, no ani sobota nepriniesla jednoznačnú odpoveď. Nad budúcnosťou odborov stále visí otáznik.

Ústrednej rade odborov sa situácia vymkla z rúk. Nielen v uplynulých dňoch. Príčiny súčasného stavu sa isto budú musieť hlbšie preskúmať, no určité východisko pre hodnotenie ponúkla aj diskusia na 9. plenárke. „V sedemdesiatych rokoch sme nastúpili do vlaku a mali sme zelenú," povedal Michal Vorobeľ z VSŽ v Košiciach. „Neboli sme však na správnej koľaji. Odborársky vlak začal škrípať. Minulý rok priniesol veľkú príležitosť a na celoštátnej konferencii sme prijali rad múdrych návrhov a odporúčaní. Uspokojili sme sa však len s tým, že bol obetovaný predseda vlády L. Štrougal. Ďalej sme premárnili čas. ROH sa nepostavilo do čela, takže požiadavky pracujúcich vyjadrili študenti a občianske iniciatívy. To sme nedokázali a robili sme ďalšie chyby."

Výsledok presvedčivo vyjadrila robotníčka zo Svitu v Gottwaldove Jana Mikešová: „Stratili sme dôveru. Chodila som v týchto dňoch medzi robotníkov a nik s nami nesúhlasí, nik nám neverí. Neklamme sa, strata je naozaj veľká. Doteraz som za robotníkov nemohla hovoriť, pretože keď som šla na plenárku, dostala som pripravený príspevok. Niekoľkokrát ho cenzúrovali a hovoriť som vlastne mohla iba to, čo sa páčilo."

Mnohí členovia ÚRO akoby ešte stále nič nepochopili. Reálne návrhy sa v diskusii strácali v záplave prázdnych slov, stokrát sa omieľala jednota odborov, no na konkrétne východisko sa čakalo dlhé hodiny. Vznikol bolazlivý komoromis. Bezpochyby aj preto, že stále pôsobí zotrvačnosť a stolička na Ústrednej rade odborov ešte donedávna vyjadrovala spoločenskú prestiž. Je ťažké si priznať, že tento post sa vznášal vo vzduchoprázdne, ktoré sa klamlivo považovalo za reálny odborársky život. Predstavy z uplynulých rokov živilo aj neschopné vedenie ÚRO.

Novému predsedovi ÚRO Karlovi Henešovi nik nemusí závidieť. Úprimne chce jednotné, nezávislé, akcieschopné obrodené ROH. V posledných dňoch však zdola vyrástla silná „opozícia" zo štrajkových výborov. Obe sily chcú to isté. Predstavitelia štrajkových výborov však trvalú na tom, že ÚRO nemá mandát a ani morálne právo všeodborový zjazd zvolávať. Nedôveru ÚRO napokon vyjadrila aj štvrtková porada vyše dvoch tisíc predsedov organizácií ROH z celej republiky.

Napriek tomu, že K. Heneš hodnotí výsledky 9. plenárnej schôdze ako povzbudivé, zdá sa, že hrozba dvoch zjazdov sa po sobote nerozplynula. Skôr naopak. ÚRO prepočula dokonca ponuku štrajkových výborov, ich ochotu spolupracovať s Akčným výborom ROH na príprave jedného všeodborového zjazdu. Zmohla sa akurát na poverenie pre K. Heneša, aby pokračoval v doposiaľ neúspešných rokovaniach so Združením štrajkových výborov. Je zrejmé, že ak majú mať rozhovory úspech, bude sa musieť predseda Akčného výboru ROH a súčasne predseda ÚRO od skompromitovanej ÚRO dištancovať. Nie jednoduché pozície...

Stoličky na ÚRO nateraz odolali tlaku. Neotriasla nimi silno vyslovená nedôvera zo základných organizácií ROH a zo štrajkových výborov. Je otázka, či naozaj v záujme jednoty odborov. Veď pri hlasovaní o uznesení z 9. plenárnej schôdze zavážili aj také názory, ako predniesol bývalý tajomník a člen ÚRO Jiří Neubert: „Nesmieme sa vzdať pozície. Aj za cenu, že vytvoria dvoje odbory."

Veríme, že skutočný život v závodoch a podnikoch núti k reálnejším pohľadom. Pracujúci najlepšie chápu, že ich záujmy môže v tvrdom trhovom hospodárstve ochraňovať len jednotná odborová organizácia. Závodný výbor neoddeľulú od štrajkového výboru desiatky ulíc veľkomesta, tak ako ÚRO a Združenie štrajkových výborov. V podnikoch sú na jednej lodi. Je nezmyslom rozkývať ju, tým skôr, že more, v ktorom pláva, je stále búrlivejšie. Rozum káže dohodu, aby nové odborové hnutie vzišlo zo zdravých koreňov.

Ľ. JURINA
E. ŽITŇANSKÝ

SMENA Miesto pre 2 dvoch

* generálneho tajomníka Svetového kongresu Slovákov DUŠANA TOTHA
s nášho spolupracovníka RUDOLFA PROCHÁZKA

Podávajú ruky, otvárajú srdcia

Svetový kongres Slovákov je strešná organizácia všetkých slovenských zoskupení v slobodnom svete. V 166 takýchto organizáciách, ktorých členská základňa tvorí od 5 až do 500 tisíc členov, združuje vyše jeden a pol milióna osôb.

● Môžete nám trochu priblížiť stavbu vašej organizácie?

– Štruktúra Svetového kongresu Slovákov je založená na činnosti úzko špecializovaných odborov, ako napríklad náboženský, kultúrny, politický, odbor mládeže, žien a podobne. Každý z nich má svoje výkonné zložky, ktoré zabezpečujú jeho plynulý chod. Tak napríklad mládežnici si pripravujú rôzne stretnutia mladých ľudí nielen v miestach amerického kontinentu, ale i v európskych krajinách. Koordinuje rôzne súťaže v recitovaní, maľovaní, najrôznejšie zrazy, ale i akcie s inými odbormi.

● Na svojom vystúpení v priebehu sobotňajšej manifestácie na bratislavskom námestí SNP ste vyslovili jednu peknú myšlienku v tom zmysle, že my si v súčasnosti otvárame okná do Európy, ale vy nám chcete pomôcť otvoriť dvere do sveta. Ako si to predstavujete?

– V súčasnosti okrem konsolidácie vnútropolitických pomerov potrebujete okamžitý kontakt so svetom. Predstavujem si to práve pod pojmom otvorených dverí tak, že v najbližšom čase pozveme niekoľkých vašich odborníkov z radov ekonómov, ekológov a riadiacich pracovníkov do Kanady a tam im zorganizujeme odborný teoretický seminár, doplnený praktickými návštevami priamo v teréne. Chceli by sme už v lete pripraviť pre študentov aspoň pasívne hovoriacich po anglicky či po francúzsky nejaké tábory, v ktorých by sa vaši mladí ľudia mohli v spomínaných jazykoch zdokonaliť a navyše by mali možnosť spoznať život mladých Kanaďanov. Jednoducho by sme sa vzájomne mali lepšie spoznať, ale zároveň aj učiť sa jeden od druhého. To sú také krátkodobé zámery. V perspektívnych plánoch chceme, aby boli v Bratislave čo najskôr zriadené konzulárne zastupiteľstvá, obchodné zastúpenie a podobne. Ďalej chceme umožniť študentom dlhodobé štúdium na našich univerzitách a veľké šance vidíme v možnosti investovať peniaze, um i skúsenosti našich krajanov tu, na našej spoločnej rodnej hrude.

● Zrejme nie ste zástancom natŕčania prázdnych dlaní na všetky svetové strany, ako sme svedkami v prípadoch niektorých iných krajín.

– Myslím si, že žobrať nemáme zapotreby. V našich národoch žijú ľudia s bohatými invenciami, mozgový kapitál je obrovský, treba ho len správne a vhodne využiť. Podávanú priateľskú ruku však treba prijať. Veď v Kanade i v USA je dosť ústavov či univerzít, ktoré ponúkanú štipendium. Treba nájsť len tie nitky, ktoré k nim vedú a pospájať ich.

● S akými pocitmi sa vraciate do Kanady?

– Prvé kroky považujem za veľmi úspešné. Rokovali sme už s pracovníkmi ministerstva zahraničných vecí a hneď po návrate predložíme naše požiadavky kanadským vládnym orgánom. Pokiaľ ide o osobné pocity, som nadšený a dovolil som si vaše obdivuhodné premeny pomenovať revolúciou lásky a nádeje. Pozdravujem v mene všetkých našich členov rodné Slovensko, vašich čitateľov a všetkých ľudí dobrej vôle.

Ako vidieť, svet sa nám začína otvárať. Je skutočne iba na nás, aby sme vhodne využili všetky ponuky, z nich táto z Kanady, ďalšie len prídu.

Svet socializmu 19.12.1989 9 - 11

NIKTO NIKOHO NEPOČÚVAL

Vladimír Mináč:
„... Začiatok nášho nešťastia je vo falošnej analýze roku 1968."

NAŠE NÁRODY, KOMUNISTI, PRÍVRŽENCI ZDRUŽENÍ, OBČIANSKYCH INICIATÍV PREŽÍVAJÚ KATARZIU NADŠENÝCH EMÓCIÍ, NÁDEJÍ, ALE I OBÁV A SKLAMANIA. SPOLOČENSKÉ VEDOMIE JE V RETROSPEKTÍVE VYŠE ŠTYRIDSAŤROČNEJ HISTÓRIE SOCIALIZMU V STAVE ŠOKU, A Z NEHO TREBA VŽDY ČO NAJSKÔR HĽADAŤ REÁLNE VÝCHODISKÁ. RENESANCIA MYŠLIENOK SOCIALIZMU V SNAHE VRÁTIŤ MU KREDIT A DÔVERU PROSTÝCH ĽUDÍ NEBUDE JEDNODUCHÁ. PRETOŽE KADEČO V MINULOSTI NAŠTRBILO TÚTO IDEU, KADEČO ZJAZVILO DUŠU NÁRODA. KDE HĽADAŤ MANÉVROVACÍ PRIESTOR PRE NEZDISKREDITOVANÉ MYŠLIENKY SOCIALIZMU, ČO Z NICH KRIESIŤ, ABY Z MOCNÉHO DÚCHANIA DO PAHREBY VZPLANUL JASNÝ A OČISTNÝ PLAMEŇ? NA TO SME HĽADALI ODPOVEDE V ROZHOVORE SO SPISOVATEĽOM, NÁRODNÝM UMELCOM VLADIMÍROM MINÁČOM PREDSEDOM MATICE SLOVENSKEJ.

Ak dovolíte, začneme aforizmom G. B. Shawa: „Neprestaňte sa usilovať! Prvá oliva, ktorú vyberiete z fľaše, uvoľní všetky ostatné." Slová akoby šité na uplynulých trinásť dní, ktoré otriasli Československom. Aký je váš postoj k týmto udalostiam?

Viete, každý sa koriguje alebo adaptuje na skutočnosť prostredníctvom vlastnej skúsenosti. Keďže je mám skúseností ozaj dlhoročné, musím si vybrať to, čo je z nich najsúcejšie, aby som ich adaptoval na nové skutočnosti. A, pravdaže, ani pri najväčšom kriku netreba zabúdať na um, na rozmýšľanie. Pokiaľ ide o myslenie tak nám tieto dni neprinieslo bohviečo... Všetky heslá, všetky požiadavky, všetky pojmy, to všetko tu už bolo. Boli by som rád, keby ma niekto opravil, ale samotný tento pohyb ešte nedospel k postulátom, ktoré sa už dávno objavili v takom malíčkom svete, ako je slovenská literárna tlač. Ibaže sa odrazu akosi zabudlo, že dosť takých význačných moderátorov — nie rozhlasových či televíznych — moderátorov samotnej politickej skutočnosti, tu už bolo. A my sa tvárime, akoby sa títo najnovší práve vylúpli z vajca. Existuje tu tedy istá kontinuita. Lebo to, čo vymysleli komunistickí intelektuáli, vymysleli už dávno pred týmto pohybom, aj pre tento pohyb — len sa to zatajuje. Takže vidíte, aké ťažké je adaptovať sa na skutočnosť, keď sa hovorí o spravodlivosti, demokracii (alebo aspoň v tých plánoch sa hovorí o spravodlivosti, demokracii), a naša skúsenosť nám vraví, že tieto veľké slová musia vyrastať z bázy kultúry. Alebo aspoň z kultúrnosti. Lebo dosť z toho je iba stavbou na piesku. A ak sa piesok polieva, stavba sa zrúti. A že sa piesok môže pohnúť, a hocikam, to je nám všetkým jasné.

Mnohí občania si teraz kladú otázku, o koho sa oprieť, do akého šíku sa zaradiť, komu a čomu veriť, koho odsudzovať. Kde hľadať manévrovací priestor pre myšlienky socializmu v tejto situácii; akú očistnú kúpeľ by ste odporučili strane i spoločnosti?

Myslím si, že najprv sa všetky vedúce štruktúry musia vzdať. To je pre mňa absolútne jasná otázka. V nej nesmie byť pochybností, okúňania, zaľúbania sa. Tým by strana privolala na svoju hlavu ešte totálnejšiu katastrofu a nebolo by s ňou možné vážne počítať ako s politickou silou. To si musia uvedomiť v základoch všetci tí, ktorí ešte zostali v tých najvyšších grémiách. To hovorím o slovenských záležitostiach, lebo, bohužiaľ, aj na námestiach sa málo hovorilo o slovenských veciach. Možno ste si všimli, že pojmy Slovensko, slovenský, slovenskosť ani ako podstatné meno ani ako adjektívum sa na týchto fórach nikde neobjavili. Je to dosť dobre nechápem a skutočne ma to mrzí — najmä v situácii, keď sme dotknutí snahami centra zničiť aj tú trochu samostatnosti, ktorú máme.

Predovšetkým aké pozitívne hodnoty socializmu by sme v budúcnosti v našej spoločnosti mali zachovať? A ktoré navždy zatratiť? Čo treba na ňom v prvom rade modernizovať — presnejšie, na tom socializme, ktorý sme poznali doteraz?

Neviem to presnejšie formulovať, ako to formuloval súdruh Gorbačov, ktorému myšleniu dôverujem. Pre moderný svet oddelil zmo od plev. A jeho hranice sú v podstate mojimi hranicami.

Súdruh predseda, vy ste sa dotkli otázky povedomia slovenského národa, ktoré tak málo zaznieva z tribún na demonštračných manifestáciách. Čo by sa malo stať našou prvoradou úlohou, aby to povedomie rástlo nielen v slovenskom národe žijúcom v našej vlasti, ale aj v Slovákoch, ktorí žijú v Maďarsku, Rumunsku, Amerike, aby z tribún opäť znelo slovo: slovenský, Slovensko, Slovák skutočne hrdo?

Nič sa nedá vnútiť nejakému pohybu, pretože tento pohyb nemal národné povedomie ani v zárodku. Preto mu nie je možné niečo zvonka vštepovať. Ja si myslím, že aj tento pohyb, tento prudký a radikálny demokratizačný pohyb, dospeje k svojim hraniciam a až potom dôjde na veľa konkrétnych vecí, napríklad aj na slová Slovensko, slovenský, Slovák. Celkom iste aj u nich, teda u Slovákov žijúcich v zahraničí, vyvstane otázka, ktorá sa bude dotýkať presne iba Slovenskej socialistickej republiky, jej priateľov a jej zmyslu. I z pohľadu historického.

Použili ste výraz „u nich". Tu však v prvom rade ide o nás, my sami musíme bojovať o svoje vlastné národné povedomie...

Prirodzene, to máme aj v historických povinnostiach nielen ako Matica slovenská. Žiadame nový zákon o Matici slovenskej najmä preto, že zákon z roku 1973 je síce nie kompromisom, ale pokusom udržať akúsi žijúcu mŕtvolu. Tento zákon vznikol nad rozbitou Maticou. Treba povedať, že príkazy a zákazy, medzi ktorými sme sa museli pohybovať, boli rovnaké horlivo ako tie, medzi ktorými sa Matica slovenská musela pohybovať v rokoch 1863 až do roku 1875, kedy bola násilne zatvorená. A jej činnosť bola obnovená až roku 1919. A teraz napriek napríklad dvojnásobnému rozhodnutiu nášho výboru a predsedníctva, že sa budú zakladať miestne odbory Matice slovenskej, nepodarilo sa nám preniesť toto rozhodnutie cez hlavu súdruha Janéka, ktorý ako už dnes vieme, sa roku 1969 pričinil o rozbitie miestnych odborov MS na južnom Slovensku. Takže jeho antipatie voči nim je jasná. No my sa napriek tomu budeme usilovať o ten nový zákon a verím, že ho teraz presadíme. Lenže neviem, či nebudeme trochu meškať za vývinom. Viete, keď človek nevstúpi do revolučnej situácie obidvoma nohami, potom zvyčajne na jednu nohu kríva a vždy musí dychčiac niečo dobiehať. Naša pozícia je predsa len trochu špecifickejšia. Nemyslím, že by sme mali tvrdo bojovať o ten krok, kto bude revolučnejší. My totiž stále trváme. Vlády prichádzajú a odchádzajú, ale Matica slovenská zostáva. A je to taká zvláštna črta slovenskej skutočnosti, s ktorou treba rátať. S ktorou by každý múdry politik mal rátať, či dokonca stavať na nej.

Dovoľte nám ešte jednu osobnú otázku. Myslíte si, vy osobne, že ľudia, ktorí sa takto stavajú k slovenskému národu, títo konkrétni ľudia, majú právo sa tvárit ako jeho predstavitelia?

Nie. Pre mňa to nie sú predstavitelia slovenského národa.

Je nám už dnes všetkým zrejmé, že v tejto kritickej situácii bude umenie viesť dialóg. Konštruktívny dialóg so silami, ktorých predstava vôbec nie je spojená so socializmom. Ako k nemu pristupovať, čo v tomto kvase polarizácie akcentovať a čomu dávať priestor?

Ja si myslím, že všetko je otázka dohody. Otázka konvencie a otázka toho, aby sa táto dohoda dodržiavala. Teda otázka čestnej dohody. My zo skúseností iných krajín vieme, že tieto dohody nebývajú čestné, že sa vytvárajú podľa rozloženia mocenských síl, podľa ich okamžitej pozície v krajine. Obávam sa, že aj u nás dôjde, tak, ako ste to spomínali v myšlienke Bernarda Shawa, aspoň k pokusu o takúto nezmyselnú eskaláciu. No som presvedčený, že existuje cesta pre Československo. Už len preto, že naozaj má svoje historické špecifiká, pozitívne historické špecifiká. Mali by sme pamätať na ne aj dnes, keď sa každý deň núti okolo nás nepredstaviteľnou rýchlosťou...

Čo v minulosti najviac naštrbilo myšlienku socializmu, v akom svetle by sme mali očistiť našu minulosť od zdiskreditovaných dogiem?

V poslednom príspevku na Ústrednom výbore KSS som sa opýtal členov tohoto orgánu, či sa pamätajú, kedy hlasovali za návrh, ktorý sami podali, o ktorom sami rozhodli. Všetko k nám totiž prišlo už precedené a schválené z centra. Tento orgán bol ako panoptikum, ako zberňa mŕtvol pred spálením. Je to hrozné, hrozné pomyslenie, ale ja som sa v poslednom volebnom období zapovedal, že na jeho

pôde už nebudem hovoriť, lebo v ňom sa ani hovoriť nedá. A je tak zostrojený, že nie je schopný ani odvolať svoje predsedníctvo. Bolo by veľmi dobre, keby ten čas medzi dneškom a tým mimoriadnym zjazdom bol čo najkratší, lebo ústredný výbor nielen svojím predsedníctvom nie je schopný viesť stranu. To dokázal skutočne kapitálne. To dokázal tak strašne, že komunisti si to budú pamätať.

Ako a akým smerom formovať platformu obrody československo-sovietskeho priateľstva. Pozitívom týchto procesov posledných dní je to, že ho nikto nespochybňuje, nediskredituje... Ale ani sa k nemu veľmi nevyjadruje.

Áno, je to také zvláštne vec, že v celom tomto procese sa nielenže nespomenulo Slovensko a slovenský, ale takisto sa nespomenulo ani Sovietsky zväz a sovietsky, ani súdruh Gorbačov. To je zvláštne osvedčenie, stesť tohto hnutia. Podľa mňa to je stesť, ktorý treba preveriť, ktorý ukazuje, že celý ten proces, nie je ochotný pristúpiť ani na celkom modernú podobu socializmu.

Akú rolu v tejto súvislosti hrá šesťdesiaty ôsmy rok? Druhý bod akčných opatrení mimoriadneho pléna ÚV KSS hovorí o tom, že treba prehodnotiť krízové situácie v strane, predovšetkým rok 1968...

Myslím si, že to je kľúčová úloha. Ja som to povedal na tom istom zasadaní, na tom istom ústrednom výbore, že začiatok nešťastia je vôbec v Poučení a v zlej, falošnej analýze roku 1968. Práve táto falošná analýza dovolila dvadsať rokov robiť protiľudovú politiku (citujem zo svojho prejavu), takže je to tvrdé konštatovanie, ale čo sa s tým dá robiť? Je to tak. Bohužiaľ. Tu nikto nikoho nepočúval, tu nielenže robotníka nepočúvali, intelektuálov nepočúvali, nikto nikoho nepočúval. Mašina šla, a keď niekto vybočil, tak tu bolo „poučenie", aby ho ním prikryli.

Chceme sa vás opýtať, ako nášho veľkého národovca: v tom veľkánskom toku dejín nášho národa vždy prichádzali také chvíle, keď obrazne povedané, „ponorené rieky vyrážali na povrch". Kde v našej histórii môžeme v týchto pohnutých časoch hľadať nejaké historické analógie, také, z ktorých by sa dalo aj dnes čerpať, poučiť?

To je zvláštna vec. Hovoril som už, že na týchto masových mítingoch nazvali slová Slovensko a slovenský. No teraz si uvedomujem, že to nie je celkom tak. Na pražskej Letenskej pláni sa totiž recitovala báseň *Mor ho!*. Do akých súvislostí sa ale dostala táto báseň, ktorá bola v podstate hymnou Slovenského národného povstania...?

Vráťme sa znova do dejín k Štúrovi. Ten v polovici deväťnásteho storočia žiadal v mene uhorských mocipánov, aby deti malým národom slobodu. Tým by získali viac, ako keby ich utláčali. Nedomnievate sa, že náš terajší hlas po slobode a demokracii, hlas oboch našich národov má v sebe aj akýsi nadnárodný apel? Nie je v tých kľúčoch, ktorými teraz národ cengá, aj nejaký kľúč k novej Európe?

Akiste. Inak by sme sa do tej novej Európy nedostali — iba cez slobodu, cez demokraciu, cez demokratické Československo. O tom niet pochýb. My sme predsa len zemepisne, geopoliticky v takej situácii, že sa nemôžeme ani vyhnúť, keby sme sa aj chceli, demokratizácii. Takže, z týchto príčin je to hnutie, povedal by som, rentabilné pre budúcnosť. Ide len o to, aby si toto hnutie vážilo tie pramene, z ktorých povstalo. Aby napríklad zostalo demokratické. Aby tu nešlo o výmenu jedného monolitu za druhý. Aby sme znova o desať rokov nezbadali, čo všetko sme podstúpili, aká tortúra, kam sme až dozadu ustúpili, až na samotný okraj priepasti — a výsledok je taký, ako býva výsledok ľudského snaženia v oblasti politiky: vždy dosť biedny. Ja som starý a skeptický. Neverím, že by hnutie, ktoré sa zrodilo v mene nenásilia, by po vstupe do praktickej politiky nezmenilo tvár, t. j. niektoré skúsenosti z rozhovorov mi naznačujú, že to bude tvrdá, ťažká robota, aby sme udržali krajinu ako takú.

Teraz vám chceme dať otázku tak trocha smerom k nám. My sme tu zástupcovia redakcie časopisu Svet socializmu. Čo si vy predstavujete pod pojmom „svet socializmu"?

Socialistický svet má vždy takú podobu, akú práve má. Ale tá sa stále mení, stále sa posúva, stále sa ťažiská vzniku socialistických idei a ich pokus o uskutočnenie v praxi vynárajú na iných miestach zemegule. Isteže, všetko je inakšie, ako si predstavovali napríklad zakladatelia marxizmu, aj ako si to predstavoval Lenin. Celý svet je inakší, ako bol v čase, keď Lenin písal Imperializmus... Ale táto idea sociálnej spravodlivosti, idea rovnosti žije — hoci tá idea rovnosti je neuskutočniteľná; je to viac-menej utopická myšlienka. To nevymysleli v Európe, už v starom Egypte sa o to pokúsil jeden z faraónov a dopadol veľmi zle; hoci neozaj obrátil všetko hore nohami — panie prali bielizeň v Nile a práčky robili panie... Nie, nedá sa to. Rovnosť nie je v ľudskej povahe. Ona vlastne zabíja každú ľudskú iniciatívu. Asi rovnosť nie je dobré heslo. Vlastne celý európsky socialistický svet — okrem Rumunska — od nej od tej rovnosti, ustupuje. Vypúšťa rovnosť zo svojich idei. Ale sociálna spravodlivosť, tá musí existovať. Myslím si, že do sveta socializmu patrí aj taká sociálna spravodlivosť, aká je na Západe a akú si tam vybojovali robotníci — už tým, že existoval marxizmus ako taký, ako idea, už tým, že existoval socializmus.

Ste známy bojovník za riešenie rôznych palčivých problémov na pôde SNR, ako aj na stránkach tlače. Vo verejnosti to vyvoláva nemalé sympatie voči vám. V jednom rozhovore ste povedali, že sa vás chvíľami zmocňuje pocit márnosti v tomto boji. Nezmenili ste svoj názor po uplynulých trinástich dňoch?

Viete, z hĺbky môjho skepticizmu sa ťažko dostať, lebo hovorili sme tu o skúsenosti. Prežil som šesťdesiaty ôsmy rok. A tiež som nestál niekde bokom, ale v ústredných orgánoch strany, v parlamente. A videl som to obrovské premazávanie tvárí, to obrovské vymieňanie kepeňov, ten útek pod ochranné krídla kariéry, z jednej strany do druhej strany. Každý deň sa to menilo. Veď to nebolo jednoduché ani uhádnuť, kde treba byť a v ktorej chvíli. Práveže zdolo toto hnutie vyzeralo oveľa lepšie, oveľa sympatickejšie. Ja som bol tam, kde som bol a videl som, čo sa deje hore. A hore sa diali veci, ktoré ma poznačili na celý život a ktoré práve zrodili vo mne tento skepticizmus voči politike, voči politikom.

Mnohí, s ktorými ste aj vy spolupracovali, doplatili na to vylúčením, vyškrtnutím zo strany. O ktorých sa nazdáte, že by ich v prvom rade bolo treba očistiť a vrátiť naspäť do politického kvasu?

Hovorilo sa o tom aj na zasadnutí ÚV KSS. Boli také návrhy. Myslím si, že sa ubližilo všetkým ľuďom. Povedal by som, že z tých tristotisíc vylúčených sú všetci nespravodlivo vylúčení. Ja som sa po celých dvadsať rokov staral o svojich známych, ako som mohol. Viete, to by človek musel byť všemocný ako boh, aby napravil takúto krivdu. My teraz rýchlo, bez menovania napríklad napríklad... Tu sa napravujú krivdy. Krivda, ktorá trvá dvadsať rokov, ktorá sa dotýka nielen postihnutého, ale aj jeho rodiny, jeho detí, jeho detských detí — taká krivda sa, pravdaže, nedá napraviť. Ale krivda nespočíva len v tom, že sme postihli postihnutých. Postihli sme vlastne celý národ. Lebo to boli kádre. To boli najmúdrejší ľudia, najbystrejší, najvzdelanejší. Títo potom robili dvadsať rokov zbytočne to, čo nemali robiť. Čo nevedeli robiť, na čo neboli pripravení. A nie to, čo robiť vedeli. Takže, toto je tá rana, ktorú si komunistické hnutie skutočne ušetrilo samo seba. Taká rana, ktorá sa nevyhojí. Preto napríklad aj detské deti týchto poškodených sú v uliciach. Aj preto. Lebo tu ide o obrovskú masu ľudí. Každý druhý môj známy je vylúčaný zo strany. Každý druhý môj známy mal problémy, ako umiestniť svoje deti v škole, a potom v živote, a potom svojich vnukov v škole a v živote stakľadiaľ. Veď to nie je život. To nebol život. Myslím, že tých, ktorí držali toto Poučenie v rukách ako tie Mojžišove kamenné dosky a prikrývali nimi národ, tých by som dokonca neváhal aj potrestať.

Napriek tomu by sme nemali prepadať pesimizmu a hľadať, akosi sa driapať po kusе navrch už len kvôli tomu, že sme ľudia, ktorí tu žijeme. V čom by sme mali vidieť lakierku optimizmu, ako sa z toho dá aj s odretou kožou dostať?

Ja si myslím, že sa treba adaptovať na novú skutočnosť. Celá strana sa tomu musí prispôsobiť. Všetci pokrokoví ľudia sa musia pripraviť na pluralitnú spoločnosť. Na to, že bude treba o každučký mizerný kúsok slamky bojovať, o každý drobný posun zviesť zápas. Na to, že bude treba bojovať na úrovni. Nie tým, že budeme mnohí, že za nami bude aparát, že môžeme pozdvihnúť masy. Nie, každý iba svojím vlastným intelektom, každý svojím vlastným poznaním. Ja si myslím, že nikde inde nemá strana rezervy, iba v rozume, poznaní a skúsenostiach.

Názory V. Komárka z obdobia, kedy nebol podpredsedom vlády

CHÁPAŤ HĹBKU OTRASOV A BYŤ OPTIMISTOM

Určite som nebol sám, na koho urobil pred pár mesiacmi doc. Ing. Valtr Komárek, DrSc. silný dojem. Vtedy, ešte vo funkcii riaditeľa Prognostického ústavu ČSAV, vystúpil so svojimi poznatkami a ucelenými, koncepčnými názormi pred novinármi, ktorí sa zaoberajú národohospodárskou publicistikou. Hoci od tej chvíle ubehlo len relatívne málo času, veľa sa v našej vlasti zmenilo. Meno Valtr Komárek sa stalo jedným z najfrekventovanejších v našom politickom a spoločenskom živote. Pred pár dňami bol popredný prognostik menovaný do funkcie prvého podpredsedu vlády ČSSR. Často vystupuje na verejnosti i v prostriedkoch masovej informácie. Hovorí o aktuálnych problémoch. Pre čitateľov určite nebude nezaujímavé vedieť, ako rozmýšľal tento vedec v období, kedy o blížiacich sa radikálnych zmenách nemala väčšina našich obyvateľov ani potuchy. Prinášame niekoľko jeho postrehov a výrokov:

1. V našej spoločnosti doteraz hráme zvláštnu spoločenskú hru. Vieme oveľa viac ako hovoríme, a aj viac ako dávame na sebe poznať. My, prognostici, sa však snažíme vidieť našu spoločnosť i ekonomiku takými, aké sú. Teda reálne, spolu s ich nepochopiteľnými problémami.

2. Keď hľadáme odpoveď, aká má byť budúcnosť socializmu, musíme priznať, že toto zriadenie sa v súčasnosti nachádza v krízovom stave. Inak by nebolo treba reformy, ktoré sú akýmsi pokusom o sebazáchovu. V súvislosti s tým sa vynára veľa otázok. Mnohí teoretici sa tvária, ako keby tieto problémy neexistovali.

3. Vieme, že pohľad mládeže na súčasný socializmus je veľmi kritický. Mladí ľudia naň pozerajú ako na systém, ktorý sa zdiskreditoval, pričom kapitalizmus sa ukázal byť životaschopným. My vedci, tvoriaci prognózu, sa však nazdávame, že humanistický náboj, stojaci pri zrode socializmu, je aj naďalej aktuálny.

4. Tieto a niektoré ďalšie momenty sme brali do úvahy pri tvorbe našej prognózy. Nie, nie sme žiadni prognostickí spasitelia, ale našou snahou je neuzatvárať sa pred realitou, klásť si aj nepríjemné otázky a hľadať na ne odpovede. Robili sme to v období, kedy mnohým zodpovedným činiteľom spôsobovalo problém ujasniť si, na akom vývojovom stupni sa nachádzame, a naďalej tvrdošijne opakovali heslá o neďalekej komunistickej budúcnosti.

5. Prekážkou v uskutočnení našej prognózy sa môže stať to, že ide o osudovú hru a veľký boj. V ňom sa prejavuje veľa subjektivizmu, demagógie, osobných či skupinových záujmov i vyrovnávanie účtov.

6. Už v súčasnosti je zrejmý priepastný rozdiel v kvalite životnej úrovne medzi vyspelými štátmi a našou krajinou. Nepomôže nám však lamentovanie. Treba hľadať východiská. Nesmieme sa poddávať skepse, neschopnosti a bezradnosti. Veď veľké, doslova miliónové hodnoty sa nám váľajú na uliciach.

7. Explózia veľkorysého spriemyselňovania po roku 1948 priniesla určitý rast zamestnanosti i životnej úrovne. Tieto možnosti sa však už dávno vyčerpali. Ťažký priemysel nesplnil postavenie exportného odvetvia. Stal sa stratovým a funkciu vývozného rezortu musel prevziať spotrebný priemysel. Potom však jeho produkcia chýbala na domácom trhu. Predimenzovanosť ťažkého priemyslu a nerozvinutosť terciálnej sféry, teda služieb, patria k základným problémom našej ekonomiky.

8. Dlhotrvajúci nerovnovážny stav v našom hospodárstve len prehlbuje napätosť v bilanciách. Z tohto kruhu však existuje východisko. Treba utlmovať predimenzovaný ťažký priemysel a sily i prostriedky venovať odvetviam, ktoré sú založené na intelektualizácii práce. Štrukturálnymi zmenami dokážeme uvoľniť veľa zdrojov, čo sa môže priaznivo prejaviť na životnom prostredí i úrovni. Aby sme k nim však dospeli, musíme vyrábať konvertibilné výrobky v styku so svetovým trhom a svetovými firmami, čo predpokladá hlboko sa ponoriť do medzinárodnej deľby práce.

9. Reforma hospodárskeho systému sa nesmie obmedziť len na operácie v nástrojoch a hru pravidiel, odtrhnutých od svetového vývoja. Ozajstná reforma predpokladá aj liberalizáciu zahraničného obchodu a nové chápanie zamestnanosti.

10. Naša prognóza nie je nevyhnutne spojená s nezamestnanosťou. Aj keď treba upresniť, že pre súčasnú československú ekonomiku je charakteristická prezamestnanosť. Osem miliónov našich pracujúcich si musí prácu hádam aj šetrí. Sú medzi nimi takmer štyri milióny žien. Táto obrovská zamestnanosť sa stáva vulgarizáciou emancipácie a vyplýva z finančnej nevyhnutnosti. Nepriaznivo však ovplyvňuje citový život nášho obyvateľstva. Pritom v najvyspelejších krajinách, kde socialistická myšlienka zapustila dosť hlboké korene, ako napríklad vo Švédsku, sa klasicke, nezamestnanosti spoločnosť úspešne vyhla.

11. Radikálnu reformu nemožno robiť bez veľkej politickej zodpovednosti a náročnosti. Ak sa uspokojíme s miernym rastom a nebude sa nám chcieť riskovať, potom ďaleko nezájdeme. Má však zmysel udržiavať naše hospodárstvo na nulovom raste?

12. Pre svetovú ekonomiku sú priznačné chladnokrvné kalkulácie bez emócií, optimizmus, ambície, riziko i odvaha. Doteraz sme boli skôr svedkami defenzívy, ochranárskej politiky a pesimizmu. Hlavné je preto zmeniť atmosféru. Modernizovať hospodárstvo nemožno bez toho, aby sme chápali hĺbku otrasov, ktoré spôsobuje, a aby sme pritom neboli aj optimistami.

Začiatkom júna tohto roku, kedy odzneli predchádzajúce výroky, odpovedal doc. Ing. Komárek, DrSc. aj na otázku, kde sú hybné sily, ktoré majú uskutočniť prognózu, pretaviť ju do života. – Tak ako existujú profesionálni vedci, prognostici, tak by mali existovať aj profesionálni politici. Tí by sa mali zaoberať praktickou stránkou veci.

Na tento výrok som si spomenul pred pár dňami, kedy sa V. Komárek stal prvým podpredsedom vlády ČSSR. Vari nikto nepochybuje o tom, že jeho doménou a „rezortom" bude najmä ekonomická reforma.

BOHUMIL URBÁNIK

KTO JE KTO

OTA ŠIK,

tvorca nerealizovanej ekonomickej reformy v šesťdesiatych rokoch

Na ekonóma prof. dr. Ota Šika, DrSc., ktorý v súčasnosti žije v Saint Gallen vo Švajčiarsku, sa obrátil telefonicky s niekoľkými otázkami spravodajca ČSTK.

● Chystáte sa v dohľadnom čase navštíviť Československo?

— Samozrejme, že by som rád prišiel. V súčasnosti by som však mohol prísť len ako turista, a to, myslím si, nie je správne. V minulosti som bol zbavený občianstva a okrem iného mi bolo protiprávne zrušené aj členstvo v akadémii vied. Každý iste pochopí, že očakávam úplnú rehabilitáciu a oficiálne odvolanie všetkých lží, ktoré sa o mne kedykoľvek povedali a napísali.

● Ako vidíte súčasnú situáciu v čs. ekonomike?

— Podľa môjho názoru je čs. ekonomika vo veľmi zlom stave, čo sa po celé roky maskovalo. Spotreba bola udržiavaná na úkor výrobnej základne. Nerobili sa nevyhnutné renovácie a modernizácie, ani potrebné štrukturálne zmeny. Čs. výrobná základňa technicky veľmi zastarala. Povedal by som, že možnosť napojenia na modernú svetovú technológiu sa úplne prepásla. A to je jeden z hlavných dôvodov, prečo aj po celé roky stále klesá celková produktivita. To znamená, že na každé percento rastu výroby sa musia výrobné fondy rozširovať o viac než o jedno percento, a to čoraz progresívnejšie. Produktivita práce fakticky stagnuje. Jej vypočítavané zvyšovanie je fiktívne. V skutočnosti je to skryté zvyšovanie cien a v týchto zvyšujúcich sa cenách sa počíta akýsi rast výroby, ktorý v súčasnosti reálnym rastom nie je. V roku 1988 sme rátali zhruba s piatimi až siedmimi rokmi nevyhnutnými na vykonanie všetkých potrebných štrukturálnych zmien a technickej modernizácii tak, aby sme boli našimi výrobkami schopní konkurencie na západných trhoch a na základe toho mohli udržať vyrovnanú platobnú bilanciu a dosiahnuť vymeniteľnosť čs. meny. V dnešnej situácii to podľa mňa bude trvať dvakrát tak dlho.

● Zástupcovia Občianskeho fóra oznámili, že vytvárajú tím odborníkov, ktorý by mohol prispieť k vytvoreniu programu vedúceho k prosperite čs. ekonomiky. Môžete o tom uviesť niečo bližšie?

— Už som o tom síce počul, ale nie je to správna informácia. Nič také tu totiž nemôžem urobiť. Nijaký tím k dispozícii nemám a nemám na to ani patričné postavenie. Jediné, o čom uvažujem a v čom nejaké kroky podnikám, sú kontakty so zástupcami niektorých veľkých koncernov a vlastne prvé úvahy o tom, čo by bolo možné urobiť, aby sa pomohlo čs. hospodárstvu. Chcem zdôrazniť, že takýto veľmi dobrý tím zložený z našich najlepších ekonómov je v Prognostickom ústave ČSAV. O niektorých jeho materiáloch som sa mal možnosť vyjadriť. Chcel by som povedať, že som nesmierne ochotný pomôcť, ako len môžem svojimi skúsenosťami a vedomosťami a budem sa, ak to bude treba, podieľať aj na vypracúvaní ďalších materiálov.

Šanca vrátiť sa do Európy

Veda versus byrokracia

Bratislava (ač) – Novovzniknuté Fórum vedcov a výskumníkov na Slovensku vyslovilo na aktíve v Bratislave 7. 12. nedôveru Valnému zhromaždeniu členov Slovenskej akadémie vied a jej Predsedníctvu. Vyslovilo sa tým zároveň i proti mocenskému politickému systému, ktorý brzdil slobodný rozvoj vedy.

Veda však musí mať vrcholný orgán, ktorý bude schopný ju riadiť a reprezentovať. Preto koordinačný výbor vedeckého fóra navrhuje voliť najvyššie reprezentatívne orgány slovenskej vedy nasledovne: Do Rady vedcov budú volení zástupcovia z pracovísk SAV tak, aby päťdesiat pracovníkov zastupoval jeden vedec. Pracoviská s menej ako 50 pracovníkmi volia jedného zástupcu.

Rada vedcov zvolí dvadsaťčlenný akčný výbor, ktorý dočasne prevezme úlohy Predsedníctva SAV. Členmi akčného výboru môžu byť iba ľudia s prirodzenou autoritou, s vysokou odbornou kompetenciou a s čistým morálnym profilom. Nemusia byť členmi akadémie, ani pracovníkmi SAV. Tento návrh by mal byť ústrednou témou druhého zhromaždenia Fóra vedcov a výskumníkov na Slovensku, ktoré sa uskutoční 15. decembra (v piatok) o 13.00 v Estrádnej sále PKO v Bratislave.

Koordinačný výbor vedeckého fóra (jeho adresa je Kabinet teórie vedy a prognóz Výpočtového strediska SAV, Dúbravská 9, 842 35 Bratislava, tel. 375 920) navrhuje tento program prerokovať v rámci občianskych iniciatív (Verejnosť proti násiliu, štrajkové výbory, vedecké fórum) na pracoviskách a prípadný súhlas vyjadriť podpisom dokumentu, ktorý by už mal byť na všetkých pracoviskách k dispozícii.

Takýto vývoj ešte pred mesiacom zrejme nečakal nik. Teraz sa však otvára pred našou vedou šanca, ako sa znovu vrátiť do Európy. Bol by hriech túto šancu nevyužiť. Vedci chcú zobrať svoje veci do vlastných rúk. Držme im palce, veď predsa bojujú aj za nás.

Smena 12.12.89 -7-

Fórum súkromných podnikateľov

vzniká ako organická súčasť Verejnosti proti násiliu. Chce združiť súčasných i budúcich súkromných podnikateľov a prispieť ku skutočnému rýchlemu rozvoju terciárnej sféry v rámci zrovnoprávnenia všetkých foriem vlastníctva. Hlavnými okruhmi jeho programu je: aktívna účasť pri vypracovaní a novelizácii zákonov a predpisov podporujúcich podnikateľskú činnosť v oblasti majetkovo-právnej, daňovej, úverovej a zahraničnoobchodnej. Ďalej Fórum ide o ochranu a rozvoj upadajúcich remesiel, riešenie výchovy mladých remeselníkov a ochranu kvality, cien, patentného práva, firemnej značka. Vyzýva najmä schopných remeselníkov, moderných podnikateľov, ekonómov, právnikov – všetkých ľudí ochotných pomôcť i potrebujúcich pomoc. Prihlásiť sa možno na adresách: Vladimír Strýček, Palárikova 15, 801,00 Bratislava a Ing. Valéria Svobodová, Trenčianska 39, 821 00 Bratislava.

Vyšetrovanie zásahu ZNB proti zhromaždeniu veriacich

Nové okolnosti prípadu

Bratislava (čstk) – Komisia poslancov SNR na dohľad nad prešetrením zásahu ZNB proti zhromaždeniu veriacich dňa 25. marca 1988 zišla sa včera v Bratislave na druhom zasadaní.

V úvode predseda komisie, podpredseda SNR **J. Majer** predstavil nových zástupcov delegovaných iniciatívou Verejnosť proti násiliu. Namiesto pôvodne navrhnutých **J. Čarnogurského** a **F. Mikloška** budú sa na práci komisie zúčastňovať **D. Palka** a **M. Šmid** (obaja bez politickej príslušnosti). Túto zmenu schválilo Predsedníctvo SNR.

Predpoludním vypovedal pred komisiou náčelník Správy ZNB Bratislavy a Západoslovenského kraja **Š. Mikula**, ktorý vzal na seba plnú zodpovednosť za zásah bezpečnostných zložiek proti zhromaždeniu veriacich. Uviedol, že príslušníci Zboru národnej bezpečnosti postupovali v zmysle zákona o ZNB a že ich zákrok bol primeraný. Ako povedal, všade na svete sú poriadkové jednotky, ktoré na požiadanie obnovujú verejný poriadok.

S novými okolnosťami prípadu oboznámil komisiu generálny prokurátor SSR **P. Kľa**. Konštatoval, že oznámenie o konaní zhromaždenia bolo v súlade so zákonom, ale chýbali v ňom niektoré organizačné veci, ako napríklad zabezpečenie poriadkovej či zdravotnej služby. ObNV Bratislava I. teda mohol, ale aj nemusel akciu zakázať. Samotný zákaz neodporoval zákonu, no ako priznal, objektívnosť a nestrannosť rozhodovania národného výboru bola ovplyvňovaná funkcionármi MV KSS v Bratislave, s ktorými boli veci konzultované.

Generálny prokurátor SSR ďalej uviedol, že hoci rozhodnutie ObNV Bratislava I. o zákaze zhromaždenia so žiadosťou o zabezpečenie pokoja doručili Správe ZNB Bratislavy a Západoslovenského kraja až 21. marca 1988, jej náčelník Š. Mikula požiadal už 14. marca listom vtedajšieho ministra vnútra ČSSR **V. Vajnara** o vyhlásenie výnimočnej bezpečnostnej situácie na zabránenie konania zhromaždenia. Ten mu o deň neskôr súhlas udelil.

P. Kľa ďalej informoval aj o obsahu výpovede **L. Duduca**, ktorý v tom čase zastával funkciu náčelníka Mestskej správy VB v Bratislave. Vyplýva z nej, že plán opatrení na zabránenie akcie vypracoval už 16. marca a pôvodne navrhol zhromaždenie občanom prístup na Hviezdoslavovo námestie. V čase zhromaždenia veriacich mal stanovište na druhom poschodí hotela Carlton. Odtiaľ operatívne riadil akciu a bol v stálom spojení so svojim nadriadeným Š. Mikulom, ktorý sledoval dianie zo štvrtého poschodia Carltonu v spoločnosti **G. Šlapku, M. Vélka, L. Sádovského** a **Š. Lazara**. Pokyn na zákrok dostal po oznámení, že bol fyzicky napadnutý príslušník ZNB a ľudia sa nechceli rozísť.

Generálnej prokuratúre sa doteraz nepodarilo zistiť totožnosť osoby, ktorá vyzývala zhromaždených veriacich, aby sa rozišli, že akcia je nepovolená. Podľa zákona to mal byť zodpovedný pracovník NV a až po neuposlúchnutí výziev mal možnosť požiadať príslušného veliteľa ZNB o zákrok na obnovenie verejného poriadku. Pracovníci národného výboru pri výpočtí nevedeli povedať, kto to bol a tvrdia, že za NV nebol prítomný nikto. Zostáva teda zatiaľ nezodpovedanou otázkou, na čie požiadanie zasiahol ZNB.

Posúdenie primeranosti zásahu nie je podľa vyjadrenia generálneho prokurátora SSR **P. Kľa** v kompetencii civilnej prokuratúry, ale vojenskej. Podľa zistenia došlo 25. marca 1988 k použitiu násilia príslušníkov ZNB voči 13 osobám. Nevyskytli sa vážnejšie zranenia. Lekárske ošetrenie si vyžiadal jeden občan, avšak išlo o ľahšie zranenie, ktoré nezapríčinilo práceneschopnosť. Počas zákroku zadržali a na útvary VB predviedli 126 československých a 12 cudzích štátnych príslušníkov.

Členovia komisie sa oboznámili aj s dostupným dokumentačným materiálom o udalosti.

V Stredoslovenskom kraji líšky zametajú stopy

Nie nedorozumenie, ale úmysel

BANSKÁ BYSTRICA (lba) – Napriek upozorneniu Ústrednej archívnej správy ministerstva vnútra a životného prostredia SSR o zákaze likvidácie a skartácie dokumentov nelegálnymi spôsobmi, zametanie stôp pokračuje.

Na základe oznámenia občanov 12. decembra 1989, aktivisti občianskej iniciatívy Verejnosť proti násiliu v Banskej Bystrici zistili miesto likvidácie archívu patriaceho VB a ŠTB. Doklady boli likvidované na údolnej stanici lyžiarskeho vleku v Španej Doline pri Banskej Bystrici. Na túto skutočnosť boli okamžite upozornený prvý podpredseda vlády ČSSR doktor Ján Čarnogurský a zodpovedný pracovník MVŽP SSR podplukovník Korman. Zaistené materiály odovzdala OI VPN na príslušné miesta. Prvá analýza zachránených zostatkov dokumentov opatrených pečiatkami OO VB v Dolnom Kubíne, Banskej Bystrici, Veľkom Krtíši, Lučenci a ďalších ukazuje, že ide o zápisy, hlásenia a výpovede spolupracovníkov ŠTB, ktorí sú v dokumentoch uvádzaní krycími menami a značkami. Dochovali sa aj časť dokumentov o spolupráci ŠTB s obdobnými orgánmi v PĽR.

Rozhovor s Vasilom Biľakom

Necítim sa vôbec vinný...

Praha (ČSTK) – Niekoľko otázok včera položila Vasilovi Biľakovi spravodajkyňa ČSTK. Prvá otázka sa týkala jeho reakcie na výzvy ÚV KSČ, aby z ústredného výboru odstúpili členovia, ktorí sú v dôchodkovom veku a už nikoho nezastupujú.

– Bol som právoplatne zvolený zjazdom za člena ÚV KSČ. Ak bude zvolané zasadanie ÚV KSČ ešte pred mimoriadnym zjazdom, ktorý sa zíde o niekoľko dní, tak sa na ňom členstvo v ÚV vzdám. Nevidím účel vzdávať sa pred zjazdom, o ktorom viem, že ma nezvolí. Na zjazd isto nebudem prizvaný, pretože nemám nijakú funkciu. Prečo sa však mám osem dní pred zjazdom vzdávať, keď už vlastne ústredný výbor neexistuje?

● Ako hodnotíte situáciu po 17. novembri tohto roku?

– Ako veľmi zlú. Nemalo sa stať to, čo sa stalo. Neviem si ani vysvetliť, ako je možné, že k tomu došlo, že sa pripustilo to, čo sa stalo.

● Aký je váš názor na vstup vojsk piatich štátov Varšavskej zmluvy na územie Československa v roku 1968?

– Bolo povedané, že bude vytvorená komisia, ktorá to prešetrí. Nechcem prehodnocovať to, čo má prehodnotiť ona.

● Na otázku, či sa cítizodpovedný za 21. august 1968, Vasil Biľak odpovedal:

– Necítim sa vôbec vinný, pretože každý musí vedieť, aká bola vtedy situácia, čo spojenci vtedy sledovali. Mali strach, že hrozí tretia svetová vojna, a zabezpečovali hranice, bezpečnosť socialistického spoločenstva. Vy veríte tomu, že päť armád ihneď nastúpi a ide bez toho, aby vedeli či to má byť, či nie? Písali Pragovci, tisíce ľudí. Či sa niekto pozrie do archívov, aj keď sú už asi zničené, koľko došlo vtedy listov na ÚV KSČ, v ktorých písatelia prosili o nejakú pomoc. Spojenci dospeli k tomu, a ja si spomínam, že to bolo v Moskve povedané, keď sme tam všetci rokovali, že oni naozaj nemôžu pardonovať likvidáciu toho, za čo umrelo dvadsať miliónov ľudí. V tomto nebezpečenstve rozhodli, že treba niečo urobiť. Oni vstup na naše územie uznali za potrebný. Neverte však tomu, že keby ste dnes napísali list, aby prišli, tak že prídu alebo ktokoľvek iný.